

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 24

2020

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 131
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Numer konta:

ALIOR BANK, 08 2490 0005 0000 4530 1623 9969

**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD APELUJĄ
O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH**

**od 2013 r. w kwocie 70 zł;
Członkowie emerytowani oraz studiujący 40 zł**

Biuletyn redaguje: Klara Leszczyńska-Skowron
e-mail: biuletyn@ptbnwo.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym Warszawa, 27 listopada 2019 r.

W dniu 27 listopada 2019 r. o godz. 17.45, w drugim terminie odbyło się Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Zebranie otworzyła i objęła przewodniczenie Prezes Towarzystwa, Anna Grześkowiak-Krwawicz, protokolantem została Klara Leszczyńska-Skowron. Po oficjalnym powitaniu Pani Prezes zaproponowała, by dodać do porządku obrad punkt obejmujący podziękowanie wieloletniej Księgowej Towarzystwa, Pani Marzenie Lewandowskiej, oraz po dyskusji nad sprawozdaniami punkt o usunięciu Członków nieregulujących opłat. Rozszerzony porządek obrad został jednogłośnie przyjęty. Następnie odbyło się głosowanie nad przyjęciem sprawozdania z poprzedniego Walnego Zebrania PTBnWO, które również przyjęto jednogłośnie.

Po głosowaniu nad sprawozdaniem Prezes PTBnWO w imieniu Zarządu Towarzystwa oraz wszystkich jego Członków podziękowała Pani Marzenie Lewandowskiej, która od ponad dwudziestu lat pełniła funkcję Księgowej, wspierając działania i inicjatywy Towarzystwa i Zarządu.

Następnie Prezes Towarzystwa poprosiła Przewodniczącą Kapituły Konkursu PTBnWO na najlepszą rozprawę doktorską dotyczącą szeroko ujmowanego osiemnastego wieku, Teresę Kostkiewiczową, o wręczenie nagrody w VI edycji Konkursu. Przewodnicząca Kapituły Konkursu poinformowała zebranych, że po zapoznaniu się z opinią wyznaczonych zgodnie z regulaminem Konkursu Recenzentów, Kapituła postanowiła przyznać nagrodę pracy dr. Łukasza Wróbla za rozprawę: *Józef Jerzy Hylzen. Studium kariery magnackiej w XVIII wieku*, obronioną pod kierunkiem prof. dra hab. Stanisława Roszaka, oraz wyróżnienie pracy dr Agaty Dworzak za rozprawę: *Działalność Polejowskich — lwowskiej rodziny artystycznej w drugiej połowie XVIII wieku*, obronioną pod kierunkiem prof. dra hab. Andrzeja Betleja. Przewodnicząca Kapituły oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym pogratulowały Laureatom oraz ich Promotorom i wręczyły nagrody.

Po wręczeniu nagród Przewodnicząca Kapituły Konkursu oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym podziękowały wszystkim Recenzentom za trud włożony w przygotowanie recenzji prac konkursowych.

Następnie Przewodnicząca obrad poprosiła o przedstawienie przez Sekretarza Generalnego Towarzystwa, Klarę Leszczyńską-Skowron,

sprawozdania Zarządu za miniony rok działalności Towarzystwa od 6 listopada 2018 r. do 27 listopada 2019 r.

W okresie sprawozdawczym Zarząd PTBnWO zebrał się czterokrotnie, w dniach 27 marca, 27 czerwca, 13 września i 27 listopada 2019 r.

Decyzją Zarządu przyjęto sześcioro nowych Członków — zostali nimi: Agnieszka Gocał, Piotr Kryśka, Adrian Wesołowski, Arnaud Parent, Maria Janoszka i Radosław Szymański. Towarzystwo liczy obecnie 247 Członków, w tym 4 Członków Honorowych. Towarzystwo jest również pełnoprawnym stowarzyszeniem o charakterze międzynarodowym — należą do niego członkowie z 11 państw: Białoruś, Francja, Litwa, Niemcy, Polska, Szwajcaria, Szwecja, Ukraina, USA, Węgry, Wielka Brytania.

1. Zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 12 listopada 2013 r. Zarząd wspierał prace Kapituły Konkursu na najlepszą pracę doktorską poświęconą szeroko rozumianemu osiemnastemu wiekowi. W wyniku prac Kapituły, spośród nadesłanych zgłoszeń wyłoniono laureata VI edycji Konkursu. Nagroda została wręczona 27 listopada 2019 r. Decyzją Zarządu do tegorocznej nagrody dołączona została nagroda pieniężna pochodząca z budżetu Towarzystwa.

2. Nakładem Wydawnictwa Sejmowego ukazał się tom *Sejm niemy. Między mitem a reformą państwa* będący pokłosiem konferencji „W trzechsetną rocznicę Sejmu Niemego 1717–2017”. Kolejny tom pokonferencyjny „*Najwyższa Pani swoich praw... Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej w latach 1569–1795*” znajduje się w wydawnictwie (IBL), wsparcie finansowe otrzymaliśmy od Muzeum Historii Polski i od IBL PAN.

3. Towarzystwo patronowało konferencji organizowanej przez Muzeum Czartoryskich w Puławach pt. „*Izabela Czartoryska *dux femina facti**”, która odbyła się w dniach 29–30 czerwca 2019 r.

4. Towarzystwo z decyzji Zarządu objęło także patronatem cykl konferencji pt. „*Oświecenie nieoświecone*” organizowanych przez Instytut Literatury Polskiej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Pracownię Literatury Oświecenia. W ramach tego cyklu odbywa się właśnie konferencja „*Poza normą i modą*”.

5. Ukazał się kolejny, 23 numer Biuletynu Towarzystwa. Zarząd prosi Członków Towarzystwa o nadsyłanie jak największej liczby informacji na temat działalności naukowej dotyczącej XVIII wieku.

6. Zarząd na bieżąco słuchał informacji na temat działalności Międzynarodowego Towarzystwa, składanych przez przedstawiciela PTBnWO przy Międzynarodowym Komitecie Wykonawczym, Marka

Dębowskiego, podjęto decyzję w sprawie opłacenia bieżących składek członkowskich za 2018 r.

7. Pod opieką Zarządu funkcjonuje już nowa strona internetowa PTBnWO, jej adres jest taki sam, jak poprzedniej: www.wiekosiemnasty.pl. Znajdują się na niej bieżące informacje dotyczące działalności Towarzystwa, elektroniczne wersje „Biuletynu” oraz aktualne dane kontaktowe i nowy numer konta bankowego, na które należy wpłacać składki członkowskie.

Następnie zabrał głos Skarbnik Towarzystwa, Michał Zwierzykowski, i przedstawił krótką informację o stanie finansów Towarzystwa.

Po nim głos zabrał Wiceprezes Towarzystwa, Marek Dębowski, który złożył sprawozdanie z prac Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Po zakończeniu raportu Przewodnicząca obrad otworzyła dyskusję. Wobec braku głosów w dyskusji rozpoczęto głosowanie nad przyjęciem sprawozdań. Sprawozdania zostały przyjęte.

Kolejnym punktem było usunięcie Członków Towarzystwa, którzy od ośmiu lub więcej lat nie opłacali składek. Skarbnik przedstawił listę osób zalegających z opłatami, podkreślając, że były rozsyłane informacje o zaległościach, na które był duży odzew i wiele osób uregulowało składki. Wymienione osoby nie podjęły kontaktu z Zarządem. Prezes PTBnWO podkreśliła, że w większości są to osoby, które nie udzielają się w życiu Towarzystwa. Zwróciła się też do zebranych z prośbą o uaktualnianie danych kontaktowych. Przed głosowaniem Skarbnik PTBnWO przypomniał, że jeśli usunięte osoby skontaktują się z Zarządem i uregulują składki, mogą zostać ponownie przyjęte. Profesor Grześkowiak-Krawawicz poddała pod głosowanie decyzję o usunięciu Członków mających zaległości w opłatach składek osiem lub więcej lat. Decyzja została przyjęta większością głosów. Jedna osoba wstrzymała się.

Następnie Profesor Danuta Kowalewska w imieniu Organizatorów IV Kongresu Badaczy Oświecenia poinformowała zebranych, że Kongres pt. „Wiek XVIII od kuchni” odbędzie się w Toruniu w dniach 15–17 września 2021 r., czyli pięć lat po poprzednim Kongresie, który miał miejsce w Poznaniu. Planowane są obrady plenarne i spotkania w sekcjach. Pierwsza odezwa z prośbą o propozycje sekcji zostanie rozesłana w styczniu 2020 r.

Prezes Towarzystwa podziękowała Organizatorom za podjęcie się tego trudnego zadania, a następnie otworzyła dyskusję. Wobec braku głosów w dyskusji Przewodnicząca zamknęła zebranie.

[Klara Leszczyńska-Skowron]

**Sprawozdanie z posiedzenia Komitetu Wykonawczego
Międzynarodowego Towarzystwa Badań
nad Wiekiem Osiemnastym (Société Internationale
d'Études du Dix-huitième Siècle; SIEDS/ISECS)
oraz XV Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku,
Edynburg, 14–19 lipca 2019 r.**

Walne Zgromadzenie Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym odbywa się co cztery lata i jest zwoływane przy okazji Kongresów Badaczy Osiemnastego Wieku. W roku 2019 odbył się XV Międzynarodowy Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku zorganizowany przez Société Internationale d'Études du Dix-huitième Siècle (SIEDS/ISECS) oraz Uniwersytet Edynburski w Szkocji, w dniach 14–19 lipca.

Komitet Wykonawczy SIEDS/ISECS zebrał się w pierwszym dniu, jeszcze przed oficjalnym otwarciem Kongresu. Po powitaniu uczestników przez prezesa Towarzystwa, Lise Andries, zebranie przyjęło w głosowaniu jawnym sprawozdania poszczególnych instancji (sekretariat, finanse, komunikacja, publikacje) za działalność w okresie od ostatniego Walnego Zgromadzenia (Rotterdam 2015) do roku 2019, oraz sprawozdanie z przebiegu głosowania elektronicznego w wyborach nowych władz. Nową przewodniczącą SIEDS/ISECS została wybrana prof. Penelope Corfield z Uniwersytetu Londyńskiego, jej pierwszą zastępczynią prof. Silvia Tatti z Uniwersytetu Sapienza, a sekretarzem generalnym została wybrana prof. Catriona Seth z Oxfordu (cały nowy zarząd widnieje na stronie SIEDS/ISECS). Z innych omówionych punktów należy wymienić propozycje zorganizowania letnich warsztatów dla młodych badaczy XVIII wieku oraz terminy następnych spotkań Komitetu Wykonawczego.

Osobnym punktem obrad w dniu 14 lipca, *de facto* najważniejszym, była zmiana w statucie SIEDS/ISECS polegająca na powołaniu nowej instancji oraz ogłoszenie zakończenia przygotowań nad jej powołaniem. Międzynarodowe Towarzystwo Badań nad wiekiem XVIII, które powstało w 1967 roku, nie miało autonomicznej osobowości prawnej i nie miało osobnego adresu fiskalnego. Zarządzanie towarzystwem powierzone było Fundacji Wolterowskiej z Oxfordu, która wywiązywała się z tego zadania przez 50 lat. Zmiany organizacyjne w oxfordzkiej fundacji uniemożliwiały jej dalszą współpracę z SIEDS/ISECS. Propozycja powołania własnego organizmu zarządzającego została przegłosowana przez Komitet Wykonawczy SIEDS/ISECS jeszcze w roku 2018

w Bordeaux. Zadania przygotowawcze powierzono członkom zarządu, Lise Andries i Penelopie Corfield, które wspólnie z profesorem Sorbony Michele Delonem, opracowały ramy organizacyjne nowej instancji o nazwie AIEDS (Association Internationales d'Études du Dix-huitième Siècle) i przygotowały dokumenty do jej zarejestrowania. Po wprowadzeniu zmian w statucie Lise Andries powiadomiła o zwołaniu Komitetu w dniu 17 lipca, w trakcie przerwy w obradach XV Kongresu, które zatwierdziłoby powołanie AIEDS. Tak się stało. W dniu 19 lipca, w auli Uniwersytetu Edynburskiego, na Zgromadzeniu Walnym wszystkich obecnych tam członków SIEDS/ISECS, zostały podpisane dokumenty rejestracyjne. Podpisy złożyło 23 delegatów towarzystw narodowych, w tym delegat PTBnWO, Marek Dębowski. (AIEDS zostało zarejestrowane w Paryżu w dniu 4 sierpnia 2019 r., pod adresem: Paryż, ul. Victor Cousin 1, czyli tym samym adresem co Wydział Literatur — Faculté des Lettres — na Sorbonie).

Jak wspomniałem wyżej, zebrania Komitetu Wykonawczego odbywały się w przerwach XV Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku, które było przedsięwzięciem naukowym, skupiającym prawie 2000 osób z najróżniejszych krajów. Było to z całą pewnością największe pod względem liczby uczestników zgromadzenie uczonych zajmujących się XVIII wiekiem. Sekcje tematyczne, które w liczbie 477 zbierały się od poniedziałku 15 lipca do piątku 19 lipca w salach Uniwersytetu Edynburskiego, od godz. 9 rano do godz. 20 wieczorem, pozwoliły na wygłoszenie ponad 1500 referatów. Z Polski do Edynburga przyjechało 13 badaczy. Większość referatów Polki i Polacy wygłaszali po angielsku. Po francusku tylko czterzy. Tendencja do ogłaszania swych badań nad stuleciem Encyklopedystów w języku angielskim dominowała we wszystkich sekcjach. Francuski, jako język uniwersalny w XVIII wieku, w obecnej dobie stał się marginalny. Trudno w tej chwili przypuszczać, że zmiana organizacyjna, tzn. powołanie AIEDS pod paryskim adresem, cokolwiek w tej kwestii zmieni.

[Marek Dębowski]

Nowi Członkowie PTBnWO

Maria Janoszka,
Arnaud Parent,
Radosław Szymański.

**PRACE OPUBLIKOWANE
PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA
W LATACH 2019–2020**

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się
do wieku XVIII i początków wieku XIX)

K S I A Ź K I

- Regina Bochenek-Franczakowa, *W cieniu gilotyny. Studia o narracjach z czasów rewolucji francuskiej (1789–1800)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019, ss. 258.
- Tomasz Chachulski, *Edytorstwo jako historia literatury i inne studia o poezji XVIII wieku*, Wydawnictwo IBL, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2019, ss. 384.
- Teresa Kostkiewiczowa, *Mnemozyne i córki. Pamięć w literaturze polskiej drugiej połowy XVIII wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Toruńskiego, Toruń 2019, ss. 360.
- Teresa Kostkiewiczowa, *Pod znakiem Klio. Pamięć zbiorowa w polskiej poezji drugiej połowy XVIII wieku*, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2019, ss. 118. [w serii: „Prelekcje Mistrzów”]
- Aleksandra Norkowska, *Miasto w piśmiennictwie polskiego oświecenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2019, ss. 414.
- Asta Vaškeľienė, *Mokymo metodas Lietuvos provincijos pajorų mokykloms: Apšvietos edukacijos naujovės, sudarė, iš lotynų kalbos vertė, komentarų parengė ir įžanginį straipsnį parašė Asta Vaškeľienė, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*, Vilnius 2019, ss. 233.
- Stanisław Witecki, *Przekaz kulturowy w parafiach katolickich Rzeczypospolitej Obojga Narodów czasów stanisławowskich*, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego Societas Vistulana, Kraków 2018, ss. 394.

PRACE ZBIOROWE

- *Historia — pamięć — tożsamość w edukacji humanistycznej*, t. 5, *Człowiek jako świadek historii: studia historyczne*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, A. Słaby, Wydawnictwo Libron, Kraków 2019, ss. 320.
- *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej*, t. 2, *Ludzie — wartości — kultura materialna*, red. nauk. E. Wichrowska, A. Wdowik, WUW, Warszawa 2019, ss. 658.

- „Najwyższa Pani swoich praw...”. *Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2019, ss. 345.
- „... nur Frauen können Briefe schreiben”. *Facetten weiblicher Briefkultur nach 1750*, red. R. Dampc-Jarosz, P. Zarychta, t. 1, Lang, Berlin 2019, ss. 328.
- „... nur Frauen können Briefe schreiben”. *Facetten weiblicher Briefkultur nach 1750*, red. R. Dampc-Jarosz, P. Zarychta, t. 2, Lang, Berlin 2019, ss. 306.
- Przybylski i inni. *O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia*, red. R. Dąbrowski, Księgarnia Akademicka, cz. 1, Kraków 2019, s. 291.
- *Reisen, Wahrnehmen, Kommunizieren im deutsch-polnischen Kontext in der Frühen Neuzeit. Festschrift zum 65. Geburtstag von Prof. Dr. Włodzimierz Zientara*, przedmowa H. Böning, red. J. Kodzik, A. Mikołajewska, Edition Lumière, Brema 2019, ss. 317.
- *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, red. M. Zwierzykowski, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2019, ss. 408.
- *Social and Cultural Relations in the Grand Duchy of Lithuania: Microhistories*, red. R. Butterwick, W. Pawlikowska, Routledge, New York 2019, ss. 258.
- *Studia z dziejów edukacji w Rzeczypospolitej Obojga Narodów Korony i Litwy*, red. K. Puchowski, J. Orzeł, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2019, ss. 304.
- *Studies on Female Patronage in the 17th and 18th Centuries*, red. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Penkała-Jastrzębska, A. Słaby; translation M. Dyl-Wąsik, P. Mierzwa, R. Rozumowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2019, ss. 316.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- Konstancja Benisławska, *Pieśni sobie śpiewane*, wydał T. Chachulski, edycja cyfrowa, Warszawa 2000/2019. [<http://edycjecyfrowe.ibl.waw.pl/PiesniSobieSpiewane.html>]
- Józef Elsner, *Pieśni / Songs*, wydała / edited by M. Sieradz, edycja tekstów pieśni / edition of texts of songs by T. Chachulski, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2018, ss. 543. [w serii: „Monumenta Musicae in Polonia, seria / series E: Opera selecta”, Redaktor Naczelna / Chief Editor B. Przybyszewska-Jarmińska]
- Ignacy Krasicki, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Zbiory wierszy*, oprac. T. Kostkiewiczowa, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019, ss. 1002.

- *Królewskie diagnozy. Pisma publicystyczne Stanisława Augusta*, red. P. Skowroński, Muzeum Łazienki Królewskie, Warszawa 2019, ss. 196 [zawiera teksty: *Anecdote historique sur le règne de Vladislas IV, Uwagi dobrego obywatela nad memoriałami rosyjskim i pruskim dnia 11 listopada podanemi, Królewska relacja o sejmie 1766 r., Suum cuique, Zdanie o królu polskim 1792 roku*].
- Wincenty Ignacy Marewicz, *Zbiory poetyckie*, oprac. i wstępem opatrzyła A. Petlak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2018, ss. 365. [w serii: „Literaturoznawstwo. Edycje Krytyczne”] [druk: 2019]
- Adam Naruszewicz, *Dziennik podróży Jego Królewskiej Mości na Ukrainę i do innych ziem koronnych*, wydała M. Bober-Jankowska, przy współpracy A. Masłowskiej-Nowak, Wydawnictwo IBL, Warszawa 2019, ss. 830.
- Mykolas Kleopas Oginskis, *Priesakai sūnui ir kiti laiškai apie ugdymą*, parengė V. Rutkauskas, R. Šmigelskytė-Stukienė, iš pranc. kalbos vertė J. Karazijaitė, DRUKA, Klaipėda 2019, ss. 160.
- *Pomiędzy powstaniem a emigracją Podgórski szkicownik Piotra Michałowskiego z roku 1832*, wydali J.K. Ostrowski i E. Wichrowska, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2019, ss. 160.
- *Przy boku króla Stanisława Leszczyńskiego (1706–1709), t. 1, Wyprawy do Saksonii i Litwy w latach 1706–1708. Listy królewskich sekretarzy Samuela Kazimierza Szwojowskiego i Józafata Michała Karpia oraz fragmenty z gazet pisanych i diariuszy*, wydał J. Dygdała, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, Warszawa 2018, ss. 322.
- *Przy boku króla Stanisława Leszczyńskiego (1706–1709), t. 2, W wędrówkach po Polsce między Gdańskiem a Lwowem w latach 1708–1709. Listy królewskiego sekretarza Józafata Michała Karpia oraz fragmenty z gazet pisanych i diariuszy*, wydał J. Dygdała, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, Warszawa 2019, ss. 362.

ZAPOWIEDZI EDYCJI KSIĄŻKOWYCH SERII

„Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”

Ukazały się:

- Adam Naruszewicz, *Dziennik podróży Króla Jego Mości Stanisława Augusta na Ukrainę*, wydała M. Bober-Jankowska przy współpracy A. Masłowskiej-Nowak, Warszawa 2019. BPPO, t. 16.
- Stanisław Trembecki, *Bajki*, wydali W. Kaliszewski i J. Snopek, Warszawa 2019. BPPO, t. 17.

Edycje cyfrowe zamieszczone na stronach IBL PAN:

- Konstancja Benisławska, *Pieśni sobie śpiewane*, wyd. T. Chachulski, edycja cyfrowa, Warszawa 2000–2019. [<http://edycjecyfrowe.ibl.waw.pl/PiesniSobieSpiewane.html>]
- Stanisław Trembecki, *Sofijówka*, wydał J. Snopek, Warszawa 2000–2019. [<http://edycjecyfrowe.ibl.waw.pl/Sofijowka.html>]

W druku:

- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Bajki*, oprac. N. Kawałko-Dzikowska. BPPO, t. 18.

W opracowaniu:

- Paweł Ksawery Brzostowski, *Wieśniaczka*, oprac. M. Ślusarska.
- Franciszek Salezy Jezierski, *Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane i stosownymi do rzeczy uwagami objaśnione*, oprac. J. Zieliński.
- Franciszek Karpiński, *Wiersze zebrane*, cz. II, *Psalterz, Dramaty, Pisma prozą*, oprac. T. Chachulski.
- Michał Franciszek Karpowicz, *Kazania trybunalskie*, oprac. M. Ślusarska.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Erotyki*, oprac. B. Mazurkova.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Liryki z Rękopisu Puławskiego*, oprac. B. Bednarek.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Poematy*, oprac. R. Dąbrowski i T. Chachulski.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Wiersze 1783*, oprac. T. Chachulski.
- Stanisław Konarski, *Epaminondas*, oprac. J. Wójcicki.
- Adam Naruszewicz, *Poezje zebrane*, t. V, *Inedita*, oprac. B. Wolska.
- Józef Sygiert, *Pisma wierszem i prozą*, oprac. J. Snopek.
- Felician Wykowski, *Rymy zebrane*, oprac. M. Ślusarska.

ARTYKUŁY I RECENZJE NAUKOWE

Jakub Bajer

- [rec.: H. Kocój, *Dyplomaci sascy wobec Sejmu Wielkiego*, Kraków 2016], „Kwartalnik Historyczny” 2019, nr 3, s. 616–622.

Magdalena Bober-Jankowska

- Czy Adam Naruszewicz napisał „Życiorysy sławnych Polaków”? O nieznanym rękopisie biskupa koadiutora smoleńskiego, „Roczniki Humanistyczne” 2020, t. 1, s. 59–73.

Richard Butterwick

- *Propaganda in the Parishes: Local Communication During the Insurrection of 1794*, [w:] *Social and Cultural Relations in the Grand Duchy of Lithuania: Microhistories*, red. R. Butterwick, W. Pawlikowska, New York 2019, s. 217–234.

Tomasz Chachulski

- *(Nie)znany list Franciszka Karpińskiego*, „Sztuka Edycji. Studia Tekstologiczne i Edytorskie” 2018, z. 2, s. 131–134.

Marcin Cieński

- *Od czego zależy niezawisłość Rzeczypospolitej: Stanisława Konarskiego „O uszczęśliwieniu własnej ojczyzny”, [w:] „Najwyższa Pani swoich praw...”*. Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 259–272.

Renata Dampc-Jarosz

- *Geselligkeit und ihre Formen im weiblichen Brief um 1800*, [w:] „...nur Frauen können Briefe schreiben”. Facetten weiblicher Briefkultur nach 1750, red. R. Dampc-Jarosz, P. Zarychta, t. 2, Berlin 2019, s. 189–204.
- *„Wiedeńska piękna dusza”. Fanny von Arnstein i jej znaczenie dla życia kulturalno-społecznego wiedeńskiej stolicy na przełomie XVIII i XIX wieku*, [w:] *Kalliope Austria. Kobiety w społeczeństwie, kulturze i nauce. W 100. rocznicę uzyskania praw wyborczych przez kobiety*, red. A. Borek, Katowice 2019, s. 11–22.

Ewa Danowska

- *Barwne życie Szczęsnego Czackiego (1723–1790)*, „Mówią Wieki” 2019, nr 3, s. 38–41.
- *Proces o czary w Doruchowie — prawda czy mit? O nieznanym dokumencie z 1762 r.*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. A. Roćko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 277–291.
- *Tadeusz Czacki — życie na pograniczu epok*, „Mówią Wieki” 2019, nr 8, s. 38–41.

Roman Dąbrowski

- *O funkcjach przypisów w poematach heroikomicznych polskiego oświecenia*, [w:] *Komentarze i przypisy w książce dawnej i współczesnej*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2019, s. 209–231.

Marek Dębowski

- Emanuel Murray (1751–1822) obrońca polskiego oświecenia, [w:] Przybylski i inni. *O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia*, cz. 1, red. R. Dębowski, Kraków 2019, s. 247–261.
- Ferrand N., *Stary i nowy reżim w badaniach rękopisów*, przeł. M. Dębowski, „Wielogłos” 2019, nr 1, s. 65–76.
- *Le contexte polonais dans l'œuvre théâtrale de Jean Potocki*, [w:] Jan Potocki (1761–1815) *Grenzgänger zwischen Disziplinen und Kulturen*, red. E. Martin, L. Seauve, K. Weber, wydanie trójjęzyczne (niemiecki, polski, francuski), Frankfurt n. Odra 2019, s. 45–55; 237–246; 419–428.
- *Les vues de Gdańsk dans la peinture de Daniel Chodowiecki (1726–1801) et Fryderyk August Lohrman (1735–1800)*, „Revue Internationale d'Études du Dix-huitième Siècle” 2019, nr 5, s. 41–53.
- „L'enclos de Lumières”, czyli literatura francuskojęzycznej Szwajcarii w badaniach François Rosseta, [rec.: F. Rosset, *L'enclos des Lumières: essai sur la culture littéraire en Suisse romande au XVIIIe siècle*, Chêne-Bourg 2017], „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 299–305.

Jerzy Dygdała

- Karalius Stanislovas Leščinskis Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje 1708 metais, „Lietuvos Istorijos Metraštis” 2018, nr 2, s. 5–29.
- Leszczyński w Saksonii, „Mówią Wieki” 2018, nr 11, s. 41–44.
- Lwowska wyprawa króla Stanisława Leszczyńskiego w 1709 roku (czy zamierzano iść na pomoc Karolowi XII na Ukrainę, „Kwartalnik Historyczny” 2019, nr 4, s. 657–687.
- O pogodzie w Warszawie i o innych stołecznych sprawach. Informacje z listów radcy Jana Beniamina Steinhausera z lat 1760–1766, „Almanach Warszawy” 2017, t. 11, s. 99–121.
- Realizacja reform skarbowych Sejmu Niemego z 1717 roku na przykładzie Prus Królewskich, [w:] *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, red. M. Zwierzykowski, Warszawa 2019, s. 202–240.
- Siła złudzeń — informacje o szwedzkich „zwycięstwach” w Rosji i bitwie połtawskiej dochodzące do obozu króla Stanisława (sierpień 1708–wrzesień 1709 roku), „Wieki Stare i Nowe” 2019, t. 14, s. 119–142.
- Toruński inteligent z XVIII wieku (nauczyciel, ochmistrz dworu, guwerner, dziennikarz, pisarz miejski, rajca, pastor) w poszukiwaniu zatrudnienia. Przykładów Tobiаса Bauchy (1733–1795), redaktora „Patryoty Polskiego” ciąg dalszy, „Wiek Oświecenia” 2017, t. 33, s. 189–206.
- Wizyta króla Stanisława Leszczyńskiego w Wilnie w dniach 22–29 marca 1708 roku, [w:] *Inter Regnum et Ducatum. Studia ofiarowane Profesorowi*

Janowi Tęgowskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin, red. P. Guzowski, M. Liedke, K. Boroda, Białystok 2018, s. 119–131.

- *Wokół kwestii dysydenckiej w początkowym okresie panowania Stanisława Augusta: plany konfederackie, układanie postulatów i zabiegi o ich realizację w czasie sejmu 1767/1768 roku*, „Czasz Nowożytny” 2018, t. 31, s. 257–278.

Jolanta Dygul

- *Caterina Bresciani „Ircana famosa”, „Italica Wratislaviensia”* 2019, t. 10 (2), s. 135–146.

Witold Filipczak

- *Kwestie wyznaniowe w koronnych instrukcjach poselskich z lat 1778–1786*, [w:] *Рэлігійнае жыццё ў Вялікім Княстве Літоўскім і Каралеўстве Польскім у XVI–XVIII стагоддзях: у коле мясцовых спраў і праблем. Зборнік навуковых артыкулаў*, red. A. A. Skep’ân, Minsk 2019, s. 170–190.
- *Sejm a władze wykonawcze w latach 1764–1786*, [w:] *Sejm Królestwa Polskiego i Rzeczypospolitej Obojga Narodów a europejskie reprezentacje stanowe*, red. D. Kupisz, W. Uruszcak, Warszawa 2019, s. 249–277.
- *Sejmowa kontrola Komisji Skarbu Koronnego w 1784 r.*, [w:] *Najjaśniejsza Rzeczypospolita. Studia ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Stroynowskiemu*, red. M. Durbas, Częstochowa 2019, s. 143–162.

Grzegorz Glabisz

- *„Obradował w sali otoczonej przez rosyjskie wojska”. Obraz Sejmu Niemiego w narracjach syntetyzujących dzieje Polski. Zarys problemu*, [w:] *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, red. M. Zwierzykowski, Warszawa 2019, s. 341–365.
- *Opieka społeczna w działalności samorządu sejmikowego województw poznańskiego i kaliskiego w XVIII wieku*, [w:] *Społeczeństwo a dobroczynność i opieka społeczna*, red. A. Karpiński, I. M. Dacka-Górzyńska, Warszawa 2020, s. 95–112. [w serii: „Społeczeństwo Staropolskie. Seria Nowa”, t. VI]

Agnieszka Gocal

- *Miejsca pamięci w „Podróży z Warszawy do Biłgoraja” Ignacego Krasickiego*, [w:] *Oświeceniowe zapisywanie pamięci*, red. M. Chachaj i A. Timofiejew, Lublin 2019, s. 141–153.

Krzysztof Gombin

- *O kilku korespondencyjnych wskazówkach dla Józefy Orańskiej w nawiązaniu do jej badań nad twórczością Szymona Czechowicza*, [w:] *Twórczość malarska Szymona Czechowicza i jej znaczenie dla Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, red. E. Doleżyńska-Sewreniak, R. Mączyński, Toruń 2019, s. 269–283.
- *Sejm lubelski 1703 roku, ceremoniał i ikonografia*, [w:] *Sztuka Lublina od średniowiecza do współczesności. Studia i szkice*, L. Lameński, E. Letkiewicz, P. Majewski, J. Żywicki, Lublin 2019, s. 257–270.

Magdalena Górską

- *O symbolice niepodległości w ikonografii politycznej I Rzeczypospolitej*, [w:] *„Najwyższa Pani swoich praw...”*. Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 35–58.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- *Wolność — niepodległość — suwerenność w dyskursie politycznym Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Próba uporządkowania pojęć*, [w:] *„Najwyższa Pani swoich praw...”*. Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 15–34.

Katarzyna Grzymała

- *Teoria umowy społecznej Jana Jakuba Rousseau wobec utraty suwerenności w traktatach reformatorskich Stanisława Staszica*, [w:] *„Najwyższa Pani swoich praw...”*. Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 309–328.

Regina Jakubėnas

- *Krakių kotryniečių regula. 1673 m.*, tekstą spaudai parengė ir tekstologinį įvadą parašė Regina Jakubėnas / *Regula Paniien Zakonnych św. Katarzyny Męcenniczki w Diecezji Żmudzkiej w m. Krokach. 1673 r.*, tekst do druku przygotowała i komentarzem opatrzyła Regina Jakubėnas, [w:] Vaida Kamuntavičienė, *Krakių Kotryniečių vienuolynas: nuo dievotų bendruomenės iki Lietuvos kotryniečių provincijos*. (Mokslo monografija), Kaunas 2019, s. 387–401.
- *Wileńska poezja okolicznościowa doby stanisławowskiej. Od projektu antologii do problemów edycji*, „Sztuka Edycji” 2018, t. 2, s. 17–26. [druk: 2019]

Stanisław Janeczek

- *Feliksa Jarońskiego koncepcja filozofii a kultura przełomu XVIII i XIX w.*, „Roczniki Kulturoznawcze” 2019, t. 10, z. 1, s. 5–32.

Maria Janoszka

- „Dokoła” *Franciszka Karpińskiego*, [rec.: *Czytanie Karpińskiego*, cz. 1, 2, red. B. Mazurkova, T. Chachulski. Warszawa 2017], „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 249–257.
- *Les figures de la mélancholie*, trad. F. Rosset, [w:] *Jean Potocki: le travail du temps. Autour d’un bicentenaire*, red. F. Rosset, D. Triaire, Montpellier 2019, s. 129–145.
- *Żywioły wody i powietrza w wybranych fragmentach genewskich Zygmunta Krasińskiego*, [w:] *Krasiński. Żywioły kultury, żywioły natury. Studia*, red. M. Burzka-Janik, J. Ławski, Białystok–Opole 2019, s. 197–214.

Piotr Kociumbas

- *Andreas Gottlieb Pegelaus „Peregrinatio academica” nach Frankfurt (Oder): ein musikalisches Abschiedsgedicht zu seiner 1708 in Danzig gefeierten Abreise*, [w:] *Reisen, Wahrnehmen, Kommunizieren im deutsch-polnischen Kontext in der Frühen Neuzeit. Festschrift zum 65. Geburtstag von Prof. Dr. Włodzimierz Zientara*, przedmowa H. Böning, red. J. Kodzik, A. Mikołajewska, Bremen 2019, s. 149–158.
- *Gdański zbiór librett z 1708 roku jako wczesny przejaw twórczości w zakresie mieszanej kantaty madrygałowej na terenie Rzeczypospolitej*, [w:] *Kantata — oratorium — pasja. Odmiany form literacko-muzycznych w kulturze XVIII i XIX wieku*, red. A. Borkowska-Rychlewska, E. Nowicka, Poznań 2019, s. 27–42.
- [wspólnie z Piotrem Paluchowskim] *Rymem wiedzy rozkrzewianie. Poezja kantatowa gdańskiego lekarza Christiana Sendla (1719–1789)*, [w:] *Lekarz jako autor i bohater literacki*, red. E. Białek, D. Lewera, Wrocław 2019, s. 53–73.

Urszula Kosińska

- *Idea suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej w wystąpieniach sejmowych czasów Augusta II*, [w:] „*Najwyższa Pani swoich praw...*”. *Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 197–216.
- *Polityka emancypacyjna Augusta II w latach 1718–1720*, „*Mówią Wieki*” 2020, nr 3, s. 15–19.

- [rec.: *Entretiens du roi Stanislas-Auguste avec Otto Magnus von Stackelberg* (1773–1775), oprac. i koment. D. Dukwicz, E. Zielińska, Instytut Historii PAN, Warszawa 2017, ss. 258, 4 il.], „*Studia Źródłoznawcze*” 2019, nr 57, s. 270–272.
- [rec.: Janusz Antoni Wiśniowiecki, *Ilias Polski* (1700–1710), wyd. P.P. Romanuk, J. Burdowicz-Nowicki, Neriton, Warszawa 2018, ss. 329], „*Przegląd Historyczny*” 2019, z. 1, s. 149–158.
- [rec.: Jacek Kordel, *Z Austrią czy z Prusami. Polityka zagraniczna Saksonii, 1774–1778* (Mit Österreich oder mit Preußen? Die kursächsische Außenpolitik, 1774–1778), „*Arkana Historii*”, Wydawnictwo Arcana, Kraków 2018. – 420 s., geb. (ISBN: 978-83-65350-29-9), Preis: 29,40 zł], „*Neues Archiv für Sächsisches Geschichte*” 2018, nr 89, s. 364–366. [druk: 2019]
- *Rosyjsko-pruska deklaracja poczdamska z 1720 roku*, „*Mówią Wieki*” 2020, nr 3, s. 20–22.
- *Stosunek szlachty na sejmach 1718–1720 do postanowień traktatu warszawskiego i Sejmu Niemego*, [w:] *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, red. M. Zwierzykowski, Warszawa 2019, s. 266–285.
- *Tarło Stanisław Franciszek* (ok. 1674–1721), marszałek nadworny koronny, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 52/3, z. 214, Warszawa–Kraków 2019, s. 322–325.
- *U źródeł zjawiska odwoływania się do potencji ościennych w polskich sporach wewnętrznych – casus roku 1730*, „*Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*” 2019, z. 1, s. 5–26.
- *В окружении трех „черных орлов”. Генезис переговоров о заключении договора Левенвольде / In the circle of three black eagles. Genesis of negotiations about the so-called Löwenwold’s treatise from 13 XII 1732*, [w:] *Всероссийская научная конференция РУСЬ, РОССИЯ: Средневековье и Новое время*, Москва 21–22 ноября 2019 г., s. 673–679.
- Nagranie dla Polskiego Radio: *Dlaczego-Maria-Augusta-Nepomucena-nie-wyszła-za-maz*, edycja 1 Program PR, 3 V 2019, godz. 19.05. [<https://www.polskieradio.pl/7/5098/Artykul/2302631>]

Teresa Kostkiewiczowa

- *Centrum – prowincja? Notatki na temat oświecenia w regionie krakowskim*, [w:] Przybylski i inni. *O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia*, cz. 1, red. R. Dąbrowski, Kraków 2019, s. 9–27.
- *O reprezentacji pamięci indywidualnej w poezji polskiej drugiej połowy XVIII wieku*, [w:] *Oświeceniowe zapisywanie pamięci*, red. M. Chachaj, A. Timofiejew, Lublin 2019, s. 11–49.

- *Sentymentalizm — sielanka — długie trwanie. O nawiązaniach do sentymentalnych podstaw gatunku w poezji XX wieku*, „Rocznik Komparatystyczny” 2018, t. 9, s. 205–220. [druk: 2019]

Jolanta Kowal

- *Józefa Ignacego Kraszewskiego krytyczny ogląd „Literatury w Wilnie w początku XIX wieku”*, „Rocznik Lituanistyczny” 2018, t. 4, s. 119–135. [druk: 2019]
- *Nieporozumienia i konflikty personalne między Polakami i cudzoziemcami w środowisku naukowym Uniwersytetu Wileńskiego z lat 1803–1825*, [w:] *Być w mniejszości, być mniejszością*, red. J. Rażny i T. Kaczmark, Łódź 2017, s. 327–337. [druk: 2019]
- *Wileńskie traktierne i kawiarnie we wspomnieniach Józefa Ignacego Kraszewskiego*, [w:] *Rzeczpospolita domów*, t. 5, *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2019, s. 264–277.

Danuta Kowalewska

- *„Bracia Słowianie” w literaturze polskiej pierwszej połowy XIX wieku. Rękopis z roku 1842*, „Nová Filologická Revue” 2019, R. 11, č. 2, s. 41–53.
- *„Dubeltowy” wizerunek pamiętnikarza*, [rec.: Jacek Głazewski, *Konspiracja wyobraźni. Studium o pamiętnikach Jana Kilińskiego*], „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 285–294.
- *Odnajdywanie kobiecej tożsamości*, [rec.: Agnieszka Jakuboszczak, *Rodzina i rodzinność szlachcianek wielkopolskich w XVIII wieku. Perspektywa kobieca*, Poznań 2016], „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 240–249.
- *Wypełnianie szczeliny? O perspektywie feministycznej w refleksji literaturoznawczej nad polskim oświeceniem*, „Roczniki Humanistyczne” 2019, z. 1, s. 9–24.
- *Zajazd jako miejsce straszne w literaturze oświecenia*, [w:] *Rzeczpospolita domów*, t. 5, *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2019, s. 142–152.

Jacek Kowalkowski

- *Kanonicy włocławscy pochodzenia pomorskiego. Przyczynek do genealogii i heraldyki szlachty Prus Królewskich XVI–XVIII wieku*, „Acta Cassubiana” 2019, t. 21, s. 213–252.

Estera Lasocińska

- *O suwerenności państwa „rzecz w słowa niewielka”*. „Polityka pańskie” Justusa Lipsjusza, [w:] *„Najwyższa Pani swoich praw...”. Idee wolności*,

niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 73–86.

Walentyna Łoś

- *Нове видання з історії Унійної Церкви в Україні*, [rec.: Вікторія Білик, Оксана Карліна, *Жива спільнота в імперському світі: Луцька греко-унійна єпархія кінця XVIII — першої третини XIX ст.*, Видавництво Українського католицького університету, Львів 2018, ss. 304], „Рукописна та книжкова спадщина України” 2019, вип. 23, s. 314–323.
- *Олег Дух, „Превелебні панни. Жіночі чернечі спільноти Львівської та Перемишльської єпархії у ранньомодерний період”*, Львів: Видавництво Українського Католицького університету 2017, 752 s., [w:] *Studia o kulturze cerkiewnej w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 2, Kraków 2019, s. 311–322.

Justyna Łukaszewicz

- *Krasicki i kultura włoska*, [w:] *Przechadzki po lesie teorii i nie tylko. Szkice o literaturze, języku i kulturze*, red. M. Tarnogórska i K. Lisowska, Wrocław 2019, s. 93–101.
- *Peritext in Polish Translations from Italian In the Eighteenth Century: Education or Manipulation?*, „Przekładaniec. Translation History in the Polish Context” [special issue] 2019, s. 28–45. [<http://www.ejournals.eu/Przekladaniec/English-issues/Special-Issue-Translation-History-in-the-Polish-Context/>]

Iwona Maciejewska

- *„Pasyje amorata”, czyli o przejawach mody językowej w piśmiennictwie czasów saskich*, „Prace Językoznawcze” 2019, t. 21, z. 4, s. 141–152.

Krystyna Maksimowicz

- *Stanisława Kostki Potockiego wiersze do żony*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 75–82.
- *U źródła legendy poetyckiej biskupa krakowskiego Kajetana Sołtyka*, „Napis” 2019, seria XXV, s. 64–85.
- *Wiersze okolicznościowe czasu konfederacji barskiej wobec Nikołaja Wasiliewicza Repnina*, [w:] *Najjaśniejsza Rzeczypospolita. Studia ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Stroynowskiemu*, red. M. Durbas, Częstochowa 2019, s. 957–970.
- *Wokół powrotu Kajetana Sołtyka z deportacji do Rosji*, [w:] *Przybylski*

i inni. O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia, cz. 1, red. R. Dąbrowski, Kraków 2019, s. 75–82.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- *Kolekcje rzeźb na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej (około 1800–1830)*, „Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego” 2018, t. 81, s. 74–95. [druk: 2019]
- *Rzeźby wileńskiej katedry i ich twórca Tommaso Righi*, „Biuletyn Historii Sztuki” 2019, nr 2, s. 197–220.

Rafał Niedziela

- *Król wybrany czy król narzucony? Spór o suwerenność Rzeczypospolitej w publicystyce politycznej bezkrólewia po śmierci Augusta II*, [w:] „Najwyższa Pani swoich praw...”. *Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 237–258.

Aleksandra Norkowska

- *Historia jednego przypisu. Stanisław Kostka Potocki o życiu w mieście*, [w:] *Komentarze i przypisy w książce dawnej i współczesnej*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2019, s. 233–244.
- *Obraz Krakowa w publikacjach encyklopedycznych i słownikowych (1733–1830)*, [w:] *Przybylski i inni. O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia*, cz. 1, red. R. Dąbrowski, Kraków 2019, s. 31–47.
- *Pisarze oświecenia o ciszy w mieście*, „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 83–96.

Joanna Orzeł

- *Edukacja Stanisława Augusta Poniatowskiego — śladem zapisek uczniowskich przyszłego monarchy*, [w:] *Studia z dziejów edukacji w Rzeczypospolitej Obojga Narodów Korony i Litwy*, red. K. Puchowski, J. Orzeł, Warszawa 2019, s. 207–225.
- [wspólnie ze Stanisławem Roszakiem] *Lesen statt Erleben. Über Beschränkungen beim Reisen in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts*, [w:] *Reisen, Wahrnehmen, Kommunizieren im deutsch-polnischen Kontext in der Frühen Neuzeit. Festschrift zum 65. Geburtstag von Prof. Dr. Włodzimierz Zientara*, przedmowa H. Böning, red. J. Kodzik, A. Mikołajewska, Bremen 2019, s. 137–147.
- *The South versus the North, the Piarists versus the Jesuits: the educational dispute based on nature in the mid-eighteenth century in the Polish-Lithua-*

- nian Commonwealth, „Paedagogica Historica. International Journal of the History of Education” 2019, vol. 55, issue 5, s. 694–702. [<https://doi.org/10.1080/00309230.2019.1616784>]
- Z gabinetu osobliwości do gabinetu naturalnego, od kultury ciekawości do fascynacji nauką, czyli Józefa Jerzego Hylzena wkraczanie w świat uczonych, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2019, t. 64, nr 1, s. 79–96.

Piotr Paluchowski

- Drukarze z ulicy Rzeźnickiej. Właściciele drukarni Rady Miejskiej i Gimnazjum Akademickiego na Starym Przedmieściu, [w:] *Historie gdańskich dzielnic*, t. 2, *Stare Przedmieście*, red. J. Dargacz i K. Kurkowska, Gdańsk 2019, s. 199–215.
- [wspólnie z Seweryną Konieczną] *Na pograniczu kultury polskiej i niemieckiej: z działalności Paula Patera w Gdańsku*, „Orbis Linguarum” 2018, t. 51, s. 391–406.
- [wspólnie z Januszem Filipiakiem i Jackiem Gulczyńskim] *O teorii gdańskiego badacza z XVIII wieku Michaela Christopha Hanowa*, „Barok. Historia — Literatura — Sztuka” 2018, z. 1–2, s. 83–91.
- [wspólnie z Piotrem Kociumbasem] *Rymem wiedzy rozkrzewianie. Poezja kantatowa gdańskiego lekarza Christiana Sendla (1719–1789)*, [w:] *Lekarz jako autor i bohater literacki*, red. E. Białek, D. Lewera, Wrocław 2019, s. 53–73.
- [wspólnie z Adamem Szarszewskim] *Wybrane aspekty dobroczynności w protestanckim Gdańsku (XVI–XVIII w.)*, „Gdański Rocznik Ewangelicki” 2018, t. 12, s. 55–72.

Arnaud Parent

- „People”, „Peoples” — How the May 3, 1791 Constitution framers defined what the People is and handled the duality of the Commonwealth of the Two Nations / „Ludzie”, „Narody” — jak twórcy konstytucji 3 maja 1791 r. określili, czym jest Lud i zajęli się dwoistością Wspólnoty Narodów, [w:] „Open Political Science” [online journal], 2019, t. 2, s. 96–107. [<https://www.degruyter.com/view/journals/openps/2/1/article-p96.xml>]
- [wspólnie z Domininkasem Burbą] *Šeimyninis konfliktas XVIII amžiaus Vilniuje: bandymas nunuodyti profesorių Žaną Emanuelį Žiliberą 1782 m. / Konflikt rodzinny w osiemnastowiecznym Wilnie: próba otrucia profesora Jean-Emmanuela Giliberta w 1782 r.*, „Lietuvos Istorijos Metraštis” 2019, nr 2, s. 89–111.
- Užsienio mokslininko adaptacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: dr. Jeano-Emmanuelio Gilibert'o atvejis / Adaptacja naukowca zagranicznego

w *Wielkim Księstwie: sprawa Dra Jean-Emmanuela Giliberta*, „XVIII Am-
žiaus Studijos” 2019, t. 5, s. 212–228.

Małgorzata Pawlata

- *Inspiracje twórcze Antoniego Korwina Kossakowskiego*, [w:] *Inspiracja*, red. M. Urbańska, Łódź 2019, s. 27–37.

Anna Petlak

- *Komentarze wydawcy do „Nefelonikones...” Wincentego Ignacego Marewicza*, [w:] *Komentarze i przypisy w książce dawnej i współczesnej*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2019, s. 307–327.
- *Przysłowia i maksymy Wincentego Ignacego Marewicza „wczoraj i dziś”*, [w:] *Parémie národů slovanských IX*, Ostrava 2019, s. 211–225.
- *Źródła z epoki jako świadectwa polskiej i rosyjskiej recepcji opery Wincentego Ignacego Marewicza „Polusia, córka kołodzieja, czyli Wolność oswobodzona...”*, „Napis” 2018, t. 23, s. 225–241. [druk: 2019]

Jarosław Pietrzak

- *Ile wina pił i ile za nie płacił polski szlachcic w XVIII wieku. Przyczynek do badań*, [w:] *Kultura miejsca. Studia ofiarowane Profesorowi Wojciechowi Włodarczykowi*, red. W. Baraniewski, P. Ślódkowski, Warszawa 2019, s. 407–434.
- *Wife for the Pretender. Concerning the marriage between Maria Clementina Sobieska and James Francis Edward Stuart 1718–1720*, „*Eastern European History Review*” 2019, vol. 1, s. 33–47.
- *Zarządcy, słudzy i korespondenci. Mikołaj Krogulecki i Jan Antoni Lamprecht w kręgu patronatu Marii Kazimiery Sobieskiej i Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej w latach 1698–1714*, [w:] *W kręgu patronatu kobiecego. Studia historyczne*, red. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Penkała, A. Słaby, Kraków 2019, s. 155–177.

Paweł Pluta

- *Dlaczego preromantyzm? Literatura przełomu XVIII i XIX stulecia w terminologii historyka literatury*, „*Roczniki Humanistyczne*” 2019, z. 1, s. 39–52.
- *Znaczenie i rola przypisów Józefa Maksymiliana Ossolińskiego w „Wiadomościach historyczno-krytycznych do dziejów literatury polskiej”*, [w:] *Komentarze i przypisy w książce dawnej i współczesnej*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2019, s. 293–306.

Bożena Popiołek

- *Kobięcym okiem: kobiety jako świadkowie wydarzeń w okresie późnego baroku*, [w:] *Historia — pamięć — tożsamość w edukacji humanistycznej*, t. 5, *Człowiek jako świadek historii: studia historyczne*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, A. Słaby, Kraków 2019, s. 17–28.
- *Patrons and clients. The specificity of female clientelism in the Polish-Lithuanian Commonwealth at the turn of the seventeenth century. Research postulates*, „*Theatrum Historiae*” 2019, t. 24, s. 55–70.
- *Szlachcic się żeni. Publiczny odbiór prywatnych ceremonii*, [w:] *Sapientia ars vivendi putanda est: wokół kultury i polityki: studia z dziejów nowożytnych ofiarowane Profesorowi Marianowi Chachajowi*, red. A. Perłakowski, B. Rok, F. Wolański, Kraków–Wrocław 2019, s. 93–113.

Kazimierz Puchowski

- *Collegium Nobilium w Ostrogu — z dziejów edukacji elit Europy*, [w:] *Парадигмальна модель керівника сфери освіти у контексті євроінтеграційних процесів: Матеріали Міжнародного форуму управлінської діяльності (18–19 травня 2019 року, м. Тернопіль)*, Tarnopol 2019, s. 344–360.
- *Europejski rodowód Collegium Nobilium w Ostrogu*, „*Острозька Давнина*” 2019, вип. 6, s. 174–186.
- *Pijarskie Collegium Nobilium w Wilnie. Korzenie i konteksty*, „*XVIII Amžiaus Studijos*” 2019, nr 5, s. 107–143.
- *Stanisław August Poniatowski wobec edukacji. Rekonesans*, [w:] *Studia z dziejów edukacji w Rzeczypospolitej Obojga Narodów Korony i Litwy*, red. K. Puchowski, J. Orzeł, Warszawa 2019, s. 227–273.

Natalia Rezmer-Mrówczyńska

- [wspólnie z Łukaszem Kempnińskim] *Nowoczesne myślenie o kształceniu. Człowiek i różne drogi edukacji u źródeł współczesności (w perspektywie badań nad polskim szkolnictwem we Francji) / Modern approach to education. Man and different ways of schooling at the beginning of the present day (in the view of research into Polish education in France)*, [w:] *Ad maiora natus sum. Człowiek na skrzyżowaniu materialno-duchowych wyzwań współczesności*, „*Humanistica 21*” 2018, t. 2, s. 275–299.
- *Przystanki i miejsca podróży ludzi epoki oświecenia*, [w:] *Rzeczpospolita domów*, t. 5, *Karczmy, zajazdy, gospody...*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2019, s. 212–226.
- *Symbolika dzwonu w literaturze i kulturze XVIII wieku / Symbolism of the*

Bell in the Culture and Literature of the Polish Enlightenment, [w:] *Dzwon w chrześcijańskiej Europie*, red. G. Guźlak, Bydgoszcz 2018, s. 221–235.

Dariusz Rolnik

- *Dwór Michała Antoniego Sapiehy i jego rola w edukacji obywatelskiej na przykładzie Adama Chmury, ostatniego wojewody mińskiego*, [w:] *Sapientia ars Vivendi putanda est. Wokół kultury i polityki. Studia z dziejów nowożytnych ofiarowane Profesorowi Marianowi Chachajowi*, red. A. Perłakowski, F. Wolański, B. Rok, Kraków–Wrocław 2019, s. 115–127.
- *Dziennik podróży Adama Logi (1800–1831) z Leszna do Bonn 1820 roku. O marzeniach oraz postrzeganiu świata i Niemców przez młodego Polaka, tragicznego powstańca 1831 roku, „Sobótka” 2018, nr 3, s. 123–159. [druk: 2019]*
- *Kariera polityczna Leonarda Marcina Świejkowskiego od podsędka do wojewody — o elitach władzy w czasach Stanisława Augusta*, „Prace Komisji Naukowych” 2019, z. 41–42, s. 14–17.
- *Tarnowska Urszula z Ustrzyckich*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 52/3, z. 214, Warszawa–Kraków 2019, s. 367–369.
- *„W życiu Jedyny najukochańszy mężulku”. O żonach parlamentarzystów czasów stanisławowskich i ich rola — Maria z Orańskich Chmarowa ostatnia wojewodzina mińska*, [w:] *Najjaśniejsza Rzeczypospolita. Studia ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Stroynowskiemu*, red. M. Durbas, Częstochowa 2019, s. 365–377.

Janusz Ryba

- *„Rozdarte” eseje*, [rec.: Krzysztof Mrowcewicz, *Rękopis znaleziony na ścianie*, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Warszawa 2017, 164 ss.], „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 273–280.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *Child Education in the Family of Michał Kleofas Ogiński (1765–1833)*, „Przegląd Historyczno-Oświatowy” 2019, nr 3–4, s. 7–21.
- *Działalność księdza Ignacego Houwalta przy dworze Kazimierza Konstantego Platera (na przykładzie diariuszu z 1787 r.)*, [w:] *Рэлігійнае жыццё ў Вялікім Княстве Літоўскім і Каралеўстве Польскім у XVI–XVIII стагоддзях: у коле мясцовых спраў і праблем*, зб. навук. арт., рэд. А.А. Скеп’ян, Мінск 2019, s. 238–252.
- *From Clientage Structure to a New Social Group: The Formation of the Group of Public Servants in the Grand Duchy of Lithuania in the Late Eighteenth Century*, [w:] *Social and Cultural Relations in the Grand Duchy of Lithuania*.

- Microhistories*, red. R. Butterwick, W. Pawlikowska, Routledge 2019, s. 148–165.
- *Из истории парламентаризма в Речи Посполитой: сеймики Новогрудского воеводства, 1794 г.*, „Балто-славянские Исследования” 2019, t. 20, s. 409–424.
 - *Laisvė išvykti: asmens judumo kontrolė Tado Kosciuškos sukilimo metu*, „Istorija” 2018, nr 4, s. 4–32. [<https://doi.org/10.15823/istorija.2018.20>]
 - *Przemiany w życiu politycznym szlachty powiatu Mereckiego (od Sejmu Wielkiego do Sejmu Grodzieńskiego)*, [w:] *Najjaśniejsza Rzeczypospolita. Studia ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Strojnowskiemu*, red. M. Durbas, Częstochowa 2019, s. 237–250.
 - *The Parliamentary Activity of the Livonian Exiles in 1792*, [w:] *Vēsture XXII. Vēsture: avoti un cilvēki / History: Sources and People*, Daugavpils 2019, s. 308–315.
 - *The Wettins and the Issue of Inheritance of the Polish-Lithuanian State Throne in the Context of the Constitution of May 3, 1791: Position of the Lithuanian Nobility*, „Open Political Science” 2019, vol. 2, issue 1, s. 86–95. [<https://doi.org/10.1515/openps-2019-0009>]

Klaudia Socha

- *Jacek Idzi Przybylski jako edytor*, [w:] *Przybylski i inni. O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia*, red. R. Dąbrowski, Kraków 2019, s. 167–214.
- *What use does a book historian have for a designer? / Po co projektantowi historyk książki?*, [w:] *Typestories. Interviews and Papers on Typography and Type Design / Typohistorie. Wywiady i artykuły o typografii i projektowaniu pisma*, Wrocław 2019, s. 147–160.

Angela Sołtys

- *Bacciarelli — powrót po latach. Portret Michała Jerzego Wandalina Mniszcha z córką Elżbietą i pieskiem Kiopkiem*, „Kronika Zamkowa” 2018, t. 5, s. 269–275. [druk: 2019]
- *Il pittore e il gerarca: sui ritratti di Michał Poniatowski e sull’attività extra-artistica di Marcello Bacciarelli nelle sue relazioni con il fratello del re*, [w:] *Intorno a Marcello Bacciarelli. Italiani nella Varsavia dei Lumi*, a cura di A. Pieńkos e M. Smoliński, Warszawa 2019, s. 79–89.
- *Ostatni prymas Rzeczypospolitej Michał Jerzy Poniatowski w portretach Marcella Bacciarellego*, „Kronika Zamkowa” 2018, t. 5, s. 141–169. [druk: 2019]

Krystyna Stasiewicz

- *Działo się Heilsbergu. Biskup Krasicki przyjmuje gości*, [w:] *Radość w kulturze — przejawy, motywy, źródła*, red. E.M. Kur, B. Steligowska, Siedlce 2019, s. 173–185.
- Ignacy Krasicki — *uwodźiciel intelektualny Barbary Sanguszkowej*, „*Studia Elbląskie*” 2019, t. 20, s. 63–72.
- „*Muza w mądrości uboga, ale w piśmie szczerza*”. *Inspiracje twórcze domoroślej poetki Elżbiety Drużbackiej*, [w:] *Inwencja i inspiracja w kulturze wczesnonowożytnej*, red. B. Nebelska-Rajca, M. Pieczyński, Lublin 2018, s. 311–325.
- *Patronat sławnych magnatów nad nietuzinkową klientką Elżbietą z Kowalskich Drużbacką*, [w:] *W kręgu patronatu kobiecego w XVII–XVIII wieku*, red. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Penkała-Jastrzębska, A. Słaby, Kraków 2018, s. 205–219. [dodruk: 2019]

Artur Timofiejew

- *Figura litoty w wybranych zapisach pamięci epoki napoleońskiej*, [w:] *Oświeceniowe zapisywanie pamięci*, red. M. Chachaj, A. Timofiejew, Lublin 2019, s. 275–287.

Ferenc Tóth

- [wspólnie z Barnabásem Guitmanem, Zoltánem Korpásem, Jánosem Szabó] *A magyarországi török várháborúk nemzetközi háttere, 1547–1556, „Világtörténet”* 2019, z. 2, s. 253–293.
- *A második mohácsi csata mítosza és valósága II.: Adalékok az 1687-es nagyharásányi csata kora újkori levéltári és könyvészeti kutatásához*, [w:] *Több mint egy csata. Mohács. Az 1526. évi ütközet a magyar tudományos és kulturális emlékezetben*, red. Z.O. Szóts, P. Fodor, Sz. Varga, Budapest 2019, s. 445–462.
- *Az erényes politikus példaképe. Bercsényi László gróf francia életrajza egy 18. századi lotaringiai politikai értekezésben*, „*Magyar Könyvszemle*” 2019, nr 2, s. 234–240.
- *Carrières de nobles hongrois à la cour de France sous l’Ancien Régime: Réseaux et intermédiaires dans une intégration sociale*, „*Bulletin du Centre de Recherche du Château de Versailles*” 2019. [<http://journals.openedition.org/crcv/16559>]
- [wspólnie z Zsoltem Horbulákiem] *François de Tott (1733–1793): život a dielo jedného osvieteného diplomata*, „*Historicky Časopis*” 2019, nr 2, s. 215–239.
- *François de Tott, Mémoires du Baron de Tott*, [w:] *Christian-Muslim Relations. A Bibliographical History*, t. 13, *Western Europe (1700–1800)*, red. D. Thomas, J.A. Chesworth, Leiden–Boston 2019, s. 757–761.

- *La défense de Corfou vue par un ingénieur militaire français en 1715: Un mémoire inédit de Florentin de Perceval*, „Δωδωνή Ιστορία και Αρχαιολογία” 2019, nr 1, s. 183–222.
- *Le culte de saint Martin à Szombathely aux XVIIe–XIXe siècles: la naissance d’une ville moderne*, [w:] *Un Nouveau Martin: Essor et renouveau de la figure de saint Martin (IVe–XXIe siècle)*, red. J. Bruno, Ch. Bousquet-Labouërie, E. Lorans, R. Beck, Tours 2019, s. 447–460.
- *Les religions de l’Empire ottoman vues par un voyageur européen: Les Mémoires de François de Tott (1733–1793)*, [w:] *Frontières et altérité religieuse: La religion dans le récit de voyage, XVIe–XXe siècle*, red. A. Nijenhuis-Bescher, F. Meyer, G. Bertrand, S. Berthier-Folgar, Rennes 2019, s. 59–69.
- *Le traité d’Utrecht et la question hongroise*, [w:] *La Diplomatie-monde. Autour de la paix d’Utrecht 1713*, red. L. Bély, G. Hanotin, G. Poumarède, Paris 2019, s. 343–356.
- „...megérdemli, hogy elfoglalja méltó helyét az Irodalom Köztársaságában...”: Újabb adalékok Ógyallai Besse János Károly kalandor filológus életéhez, „Irodalomtörténeti Közlemények” 2019, nr 4, s. 490–506.
- [wspólnie z Leventem Nagyem, Istvánem Czigánym, György’em Domokosem, Jánosem B. Szabó] *Raimondo Montecuccoli és műve*, [w:] *Raimondo Montecuccoli, A magyarországi török háborúkról*, Budapest 2019, s. 11–33.
- *Szeged Lotaringiai V. Károly herceg 1687-es hadinaplójában*, [w:] „Ural-kodjék köztünk ész, érdem, igazság”: Köszöntő tanulmánykötet Kövér Lajos 65. születésnapjára, red. P.A. Ákos, Szeged 2019, s. 73–83.
- *Szent Koronát a francia királyfinak?: A rodostói magyar emigráció függetlenségi mozgalmi tervei az 1747–1748-as évekből*, „Lymbus — Magyar-ságtudományi Forrásközlemények” 2019, t. 17, s. 507–555.
- *Szent Márton útján a vasút hőskorában. Cyprien Polydore périgueux-i plébános pannonhalmi látogatása 1880-ban*, „Collectanea Sancti Martini” 2019, t. 7, s. 125–140.
- *Un milieu culturel centre-européen en Lorraine: l’Académie du roi Stanislas à Nancy et les nobles hongrois à l’époque des Lumières*, [w:] *Aufgeklärte Sozietäten, Literatur und Wissenschaft in Mitteleuropa*, red. D. Breuer, G. Tüskés, R. Lengyel, Berlin–Boston 2019, s. 142–160.

Agata Wdowik

- *Emocjonalność polskiego oświecenia w kontekście intelektualnej historii wody (w świetle badań po 1989 roku). Rekonesans*, „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 167–184.

- Rok 1823 — domknięcie epoki wielkomagnackiego oświecenia. Ostatnia droga Adama Kazimierza Czartoryskiego, komendanta Szkoły Rycerskiej, na tle źródeł funeralnych, [w:] *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej. Ludzie — wartości — kultura materialna*, red. E. Wichrowska, A. Wdowik, Warszawa 2019, s. 223–264.
- Woda w panoramie życia codziennego warszawskiej Szkoły Rycerskiej, [w:] *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej*, t. 2, *Ludzie — wartości — kultura materialna*, red. E. Wichrowska, A. Wdowik, Warszawa 2019, s. 599–635.

Adrian Wesołowski

- Trzy historie o celebrytach, „Kwartalnik Historyczny” 2019, nr 2, s. 337–350.

Elżbieta Wichrowska

- „Dokąd jedziesz, Szkoło Rycerska?”, edycja, opracowanie edytorskie: transliteracja, współudział w tłumaczeniu, przypisy E. Wichrowska, [w:] *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej*, t. 2, *Ludzie — wartości — kultura materialna*, red. E. Wichrowska, A. Wdowik, Warszawa 2019, s. 145–163.
- „Dokąd jedziesz, Szkoło Rycerska?”, czyli Korpus Kadetów na cenzurowanym, [w:] *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej*, t. 2, *Ludzie — wartości — kultura materialna*, red. E. Wichrowska, A. Wdowik, Warszawa 2019, s. 97–143.
- Francuzi w Szkole Rycerskiej. Związki cudzoziemców z Warszawą, [w:] *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej*, t. 2, *Ludzie — wartości — kultura materialna*, red. E. Wichrowska, A. Wdowik, Warszawa 2019, s. 35–75.
- Judyta Jakubowicz et Tamerle Sonnenberg-Bereksohn. *Deux femmes juives de Varsovie à la charnière des XVIIIe et XIXe siècles*, „Tsafon” 2017, nr 73, s. 133–152. [druk: 2018]
- Poezja desertowa Obiadów Czwartkowych, „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 97–115.
- *Portrait de Lalande’a. Z Honfleur do Warszawy... statkiem*, [w:] *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej*, t. 2, *Ludzie — wartości — kultura materialna*, red. E. Wichrowska, A. Wdowik, Warszawa 2019, s. 165–173.
- *Szkicownik jako dokument autobiograficzny*, „Teksty Drugie” 2018, nr 6, s. 54–76. [druk: 2019]

Stanisław Witecki

- *Duchowość w dobie oświecenia*, [rec.: Wiek XVIII — między tradycją a oświeceniową współczesnością. Hermeneutyka wartości religijnych, red.

- B. Kuczera-Chachulska i T. Chachulski, przy współpracy J. Snopka, Warszawa 2017], „Wiek Oświecenia” 2019, t. 35, s. 232–240.
- Józef Kazimierz Kossakowski and the Everyday Life of Priests in the Polish-Lithuanian Commonwealth in the Period of Enlightenment, „XVIII Amžiaus Studijos” 2019, t. 6, s. 160–174.

Grzegorz Zajac

- Franciszek Karpiński — po czym poznać pamiętnikarza sentymentalnego?, „Ruch Literacki” 2019, z. 5.
- Listy litewskie Juliana Ursyna Niemcewicza — jak obecna jest w nich historia?, [w:] *Oświeceniowe zapisywanie pamięci*, red. M. Chachaj, A. Timofiejew, Lublin 2019, s. 245–257.
- Oświeconych nie trzeba oświecać... Refleksje o szkole, powadze czytania i szaleństwie ideologii, „Roczniki Humanistyczne. Literatura Polska” 2019, z. 1, s. 25–38.

Paweł Zajac OMI

- Warszawska misja nuncjusza Angela Duriniego od jej inauguracji do końca pierwszego roku konfederacji barskiej (lipiec 1767–luty 1769), „Kwartalnik Historyczny” 2019, nr 3, s. 481–529.

Zofia Zielińska

- Echa dokonania Sejmu Niemego w czasach Augusta III i Stanisława Augusta (rekoncesans), [w:] *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, red. M. Zwierzykowski, Warszawa 2019, s. 286–327.
- [rec.: D. Rolnik, *Leonarda Marcina Świeykowski (1721–1793) ostatniego wojewody podolskiego życie codzienne i publiczne oraz jego myśli o Rzeczypospolitej*, Katowice 2016], „Kwartalnik Historyczny” 2019, nr 3, s. 592–600.
- „Spokojne lata pod protektorem Rosji” 1775–1786, [w:] „Najwyższa Pani swoich praw...”. *Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 273–308.
- Unia polsko-litewska w epoce wielkiej reformy, „W Sieci Historii” 2019, nr 7–8, s. 20–22.

Michał Zwierzykowski

- Geneza i konsekwencje reform sejmików w konstytucjach Sejmu Niemego, [w:] *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, red. M. Zwierzykowski, Warszawa 2019, s. 241–265.
- Nowe źródło do badań pierwszego „panowania” Stanisława Leszczyńskiego, „Wiek Stare i Nowe” 2019, t. 14, s. 285–294.

- *Sejm Niemy w świetle diariusza autorstwa sekretarza królewskiego Antoniego Sebastiana Dembowskiego oraz dwóch relacji — kanclerza wielkiego litewskiego Karola Stanisława Radziwiłła i anonimowego autora, [w:] Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa, red. M. Zwierzykowski, Warszawa 2019, s. 113–136.*
- *„Wolność nasza niewolna i swawolna pod jarzmo wkrótce pójdzie”. Groźba upadku Rzeczypospolitej w dyskursie politycznym w świetle wielkopolskich akt sejmikowych z lat 1668–1763, [w:] „Najwyższa Pani swoich praw...”. Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej 1569–1795, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2019, s. 153–172.*
- *Z dziejów negocjacji warszawskich przed Sejmem Niemym — geneza dwóch konstytucji: o regulaminie punktualnej płacy i dyscyplinie wojskowej w świetle diariusza autorstwa Antoniego Sebastiana Dembowskiego, [w:] Studia nad konfederacją tarnogrodzką i Sejmem Niemym, red. T. Ciesielski, Warszawa 2020, s. 105–129.*

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Jakub Bajer

- Prace końcowe nad edycją korespondencji Stanisława Augusta z hrabią Canale na lata 1765–1773.
- Prace końcowe nad edycją korespondencji Stanisława Kostki Potockiego z Aleksandrą Potocką na lata 1791–1795.
- Prace nad monografią *„System południowy” wobec Polski 1763–1766.*

Magdalena Bober-Jankowska

- Edycja krytyczna mów Adama Naruszewicza.

Regina Bochenek-Franczakowa

- Powieść francuska XVIII wieku.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- Historia Rzeczypospolitej w latach 1733–1795.
- Katolicyzm a oświecenie.

Tomasz Chachulski

- Edycja poematów F.D. Książnina (z R. Dąbrowskim), *Wierszy 1783 F.D. Książnina, pism F. Karpińskiego.*

- Monografia Franciszka Karpińskiego.

Renata Dampc-Jarosz

- Renata Dampc-Jarosz/ Hannelore Scholz-Lübbering/Berlin: Sophie Tieck. Briefe an den Bruder Ludwig (Sophie Tieck. Edycja listów Sophie Tieck do brata Ludwiga).
- Renata Dampc-Jarosz/ Nina Nowara-Matusik/ Marek Krisch: Sophie Mereau-Brentano. „Dyletantka” na weimarskim parnasie (edycja powieści i opowiadań w ramach projektu wydawniczego Niemiecka literatura kobiet/ seria Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego).

Roman Dąbrowski

- Przygotowanie publikacji: 1) F.D. Książnin, Poematy (z Tomaszem Chachulskim), Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, oraz 2) Polski poemat heroikomiczny. Antologia (z Aleksandrą Norkowską), Biblioteka Narodowa.
- Wybrane zagadnienia refleksji estetycznoliterackiej późnego oświecenia.

Dorota Dukwicz

- Mołdawia i Wołoszczyzna a sprawa Polska w dobie wojny rosyjsko-tureckiej 1768–1774.
- Polityka rosyjska względem Rzeczypospolitej w dobie konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru.
- Prestiż jako czynnik w polityce Rosji w pierwszych latach panowania Katarzyny II.

Jerzy Dygdała

- Oddanie do druku wydawnictwa źródłowego *Lustracja województwa kaliskiego 1789* (wspólnie ze Zbigniewem Górskim).
- Praca nad edycją drugiej części gazet pisanych i listów Andrzeja Cichockiego zatytułowanej wstępnie *August III w Warszawie 1734–1736*.

Witold Filipczak

- Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga Narodów 1764–1793.
- Polsko-mołdawski konflikt handlowy w latach 1780–1785.
- Protestanci w Rzeczypospolitej w okresie 1777–1786.
- Sejmiki powiatów wilkomierskiego i lidzkiego w czasach Rady Nieustającej.

Grzegorz Glabisz

- Funkcjonowanie sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego w bezkrólewiu 1764.
- Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Robertem Kołodziejem, Dariuszem Rolnikiem i Michałem Zwierzykowskim.
- Prace nad krytyczną edycją diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją — w zespole z Michałem Zwierzykowskim, Adamem Perłakowskim, Karolem Kościelniakiem.
- Przebieg i skutki reform życia sejmikowego w Wielkopolsce właściwej w latach 1768–1776.
- Wielkopolscy kawalerowie Orderu Orła Białego w czasach saskich [w przygotowaniu do druku].

Krzysztof Gombin

- Obrazowanie konfliktów politycznych w Rzeczypospolitej XVIII w.

Magdalena Górską

- Przygotowanie do druku opracowania Elżbiety Aleksandrowskiej: „*Monitor*” 1765–1785. *Monografia bibliograficzna*.

Marcin Jakubczyk

- *Polskojęzyczne gramatyki języka francuskiego w XVIII wieku* (kontynuacja badań).

Regina Jakubėnas

- Korespondencja ks. Remigiusza Kossakowskiego.

Stanisław Janeczek

- Przygotowanie kompanionu do historii filozofii w ramach serii „Dydaktyka Filozofii” [https://www.kul.pl/dydaktyka-filozofii,art_60646.html].

Maria Janoszka

- Różne realizacje i dynamika przemian kategorii estetycznych (ironia, groteska, melancholia) w literaturze XVIII i pierwszej połowy XIX wieku.
- Twórczość Jana Potockiego; recepcja *Rękopisu znalezionego w Saragossie*; światowe nurty badań nad *Rękopisem*.

- Utopia w literaturze polskiego oświecenia.

Urszula Kosińska

- Polityka zagraniczna Augusta II w ostatnich latach jego panowania (1730–1733) i traktat Löwenwolda z 1732 r.

Teresa Kostkiewiczowa

- Sentymentalizm jako oświeceniowy projekt antropologiczny.

Jolanta Kowal

- Czasopiśmiennictwo polskie na Litwie w epoce porozbiorowej (1795–1830).
- Kultura literacka na Litwie doby porozbiorowo-przedpowstaniowej (1795–1830).
- Późne Oświecenie na Litwie (ze szczególnym uwzględnieniem Parnasu wileńskiego).
- Wiersze pochwalne na cześć cara Aleksandra I.

Danuta Kowalewska

- Oświecenie nieoświecone.
- Wiek osiemnasty od kuchni.

Walentyna Łoś

- *Цивілізаційні зміни в церковно-музичній сфері: співочі книги в інвентарях бібліотек василіанських монастирів Руської провінції (др. пол. XVIII–поч. XIX ст.), [w] „Київська Академія”, Київ — książka złożona do druku.*
- Kontynuacja badań tożsamości narodowej, kulturowej i religijnej ludności unickiej Kijowszczyzny, Braclawszczyzny oraz Wołynia w wieku XVIII. Opracowanie „Geograficzno-statystycznego opisanja parafiiw Królestwa Polskiego” oraz map województw koronnych Karola Pertheesa, nadwornego geografa Stanisława Augusta. Jest to mało znane źródło kartograficzne i historyczne, które obecnie znajduje się w zbiorach Instytutu rękopisów Narodowej Biblioteki Ukrainy w Kijowie. Badanie prowadzone w ramach projektu „Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej”.
- *Міędzy tradycją a racjonalizacją: postawa wyższego kleru unickiego wobec zjawiska nowych ikon cudownych*, Pracownia Literatury Oświecenia IBL PAN, Warszawa — artykuł złożony do druku.

Iwona Maciejewska

- Diarystyka i epistolografia czasów saskich.

Krystyna Maksimowicz

- Badania nad poezją okolicznościową okresu Oświecenia.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- *Canova and the Poles* (monografia przygotowywana do wydania przez Instytut Sztuki PAN w 2020 roku; jej tematyka będzie dotyczyła rzeźb wykonanych przez Antonia Canovę dla Polaków lub nabytych do polskich kolekcji, z szerokim omówieniem okoliczności ich zamówień i powstania oraz miejsca i znaczenia tych dzieł w dorobku artysty).
- Rzeźba włoska drugiej połowy XVIII i pierwszej XIX wieku w relacjach z Polską i Polakami.
- *Rzeźba w zbiorach króla Stanisława Augusta* (monografia w przygotowaniu; obejmie zrekonstruowanie zasobu królewskiego zbioru rzeźb w formie „rozumowanego” katalogu, przedstawienie tego zbioru na tle innych współczesnych kolekcji europejskich oraz przedstawienie zainteresowań i poczynań króla związanych z rzeźbą).

Anna Mikołajewska

- Korespondencja Rady Miasta, Rady Ewangelickiej i burmistrza Torunia z rezydentami miasta na dworze królewskim w Warszawie w drugiej połowie XVIII w.
- Transfer kulturowy w niemieckojęzycznej prasie Prus Królewskich i Książęcych.

Aleksandra Norkowska

- Miasto i jego mieszkańcy w literaturze epoki.
- Poezja okolicznościowa doby stanisławowskiej.
- Polski poemat heroikomiczny. Antologia — w przygotowaniu (wspólnie z Prof. Romanem Dąbrowskim).
- Sensualizm w piśmiennictwie polskiego oświecenia.

Joanna Orzeł

- Edukacja szlachty, w tym podróże edukacyjne.
- Edycja źródłowa sylwy z 1759 r.
- Mity fundacyjne państw europejskich XV–XVIII wieku (Rzeczpospolita Obojga Narodów, Francja, Anglia).

Piotr Paluchowski

- Od medycyny do astrologii. Pomorskie kalendarze drukowane od XVI do XVIII wieku.

Arnaud Parent

- Praca nad artykułem: *Barono Antano-Karolio de Viomenilio veikla Baro konfederacijoje 1771–1772 m.* — *prancūzų slapčia misija Abiejų Tautų Respublikoje* [Działalność barona Antoine-Charles de Vioménil w Konfederacji barskiej 1771–1772 — Tajna misja francuska w Republice obu Narodów].
- Praca nad artykułem: *From vitalism to animal magnetism: the mesmerist experiments or Dr. Jean-Emmanuel Gilibert (1741–1814)* [Od witalizmu do magnetyzmu zwierzęcego: eksperymenty mesmeryzmu lub Dr Jean-Emmanuel Gilibert (1747–1814)].
- Prace nad biografią doktora Jeana-Emmanuela Giliberta (1741–1814), który założył Królewską Szkołę Medyczną w Grodnie, pierwszą w Wielkim Księstwie Litewskim.
- Relacje między Francją i Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVIII wieku.

Małgorzata Pawlata

- Edycja krytyczna poezji i przekładów Antoniego Korwina Kossakowskiego.

Anna Petlak

- Edycja krytyczna komedii Grzegorza Broniszewskiego (wspólnie ze studentami filologii polskiej — członkami Koła Naukowego Miłośników Oświecenia UŁ).
- Edycje krytyczne utworów wierszem i prozą, prozą z wierszem, dramatów Wincentego Ignacego Marewicza.
- Wincenty Ignacy Marewicz (1755–1822) — biografia i twórczość.

Jarosław Pietrzak

- Praca habilitacyjna „Rzymski dwór królowej Marii Kazimiery d’Arquien Sobieskiej w latach 1698–1714 wobec wydarzeń na europejskiej scenie politycznej”.

Paweł Pluta

- Działalność literacka i naukowa Józefa Maksymiliana Ossolińskiego.
- Gotycyzm w literaturze i kulturze XVIII i początku XIX wieku.

Bożena Popiołek

- Klientelizm kobiecy w czasach saskich; organizacja szlacheckich dworów kobiecych; inwentarze i rejestry rzeczy i dóbr kobiecych.

Kazimierz Puchowski

- Dzieje edukacji elit nowożytnych.
- Edukacja dyplomatów epoki nowożytnej.
- Komisja Edukacji Narodowej.

Wiesław Pusz

- *Do Ciebie, Panie, pokornie wołamy* — pieśń barska i jej melodyczne ro-dzeństwo.
- Szczęście w kartach? Kajetan Węgierski i faraon.

Dariusz Rolnik

- Adam Chmara — ostatni wojewoda miński.
- Kariery urzędnicze w województwie mińskim.
- Kształtowanie, tworzenie, rozpad i „program” stronnictwa królew-skiego 1778–1788.
- Obraz społeczeństwa szlacheckiego czasów stanisławowskich.
- „Opinia publiczna” czasów stanisławowskich — zagadnienia teore-tyczne.
- Rosja i Rosjanie w świadomości elit politycznych czasów stanisła-wowskich.
- Sejmiki województw wielkopolskich w czasach stanisławowskich.

Piotr Skowoński

- Reforma Rady Nieustającej na sejmie 1776 r.
- Życie codzienne w Łazienkach Królewskich 1772–1795.

Marie-Christine Skuncke

- Article en français: *L'Histoire métallique de Gustave III et celle de Louis XIV*; à paraître dans les actes du colloque „Les médailles de Louis XIV et leur livre”, Versailles, mai 2018: [<http://chateauversailles-recherche.fr/francais/colloques-et-journees-d-etudes/archives-1996-2018/colloques-et-journees-d-etudes-2018/les-medailles-de-louis-xiv-et-leur-livre>].

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Dokumenty rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Edycja źródłowa.

- Elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Kształtowanie się systemu biurokratycznego na Litwie.

Klaudia Socha

- Praca nad tematem *Architektura staropolskiej książki*.
- Praca nad tematem *Estetyka druków dawnych*.
- Praca nad tematem *Wzorniki drukarskie jako źródło badań nad typografią dawną*.

Angela Sołtys

- Przygotowanie edycji inwentarzy pałacu oraz dóbr Jabłonna i Wieliszew z 2. poł. XVIII i pocz. XIX w.

Artur Timofiejew

- Edycja pism krytycznoliterackich Franciszka Morawskiego.

Asta Vaškelienė

- Edycja źródłowa: Retoryka i poetyka w Wielkim Księstwie Litewskim w XVI–XVIII w.
- System edukacyjny jezuitów i pijarów w XVIII w.
- XVIII-wieczna łacińska literatura okolicznościowa w Wielkim Księstwie Litewskim.

Agata Wdowik

- Historia edycji literatury polskiej i powszechnej.
- Kulturowa historia wody 1750–1800.
- Twórczość Ignacego Krasickiego z lat 1790–1801.

Adrian Wesołowski

- Praca pt. *Philanthropic celebrity in the Age of Sensibility. A comparison of the British, French, and Polish examples (1770–1830)* skupia swoją uwagę na pojawieniu się popularnych postaci filantropów w późnym wieku XVIII. Mimo tego, że dobroczynność zawsze wiązała się ze statusem, w tym okresie wyłania się jakościowo inne zjawisko — figury publiczne celebrowane oddolnie jako filantropi w myśl oświeceniowej wizji desakralizacji charytatywności. Ich popularność nieprzypadkowo opiera się na nowych mediach i nowych sposobach dyskusji o popularnych osobowościach, w odezwaniu od starych przekonań o chwale przynależnej bohaterom,

świętym i władcom. Perspektywą pracy są historyczne badania sławy, pojmowanej jako interakcja publiczności, mediatorów oraz wizerunku sławnej postaci. Próba odtworzenia procesu sławy filantropów, którego przebieg był analogiczny w całej Europie na podstawie przykładów z Wielkiej Brytanii, porewolucyjnej Francji oraz Kongresowego Królestwa Polskiego.

Elżbieta Wichrowska

- Biografia Heleny z Przeździeckich Radziwiłłowej.
- Dzienniki choroby (XVIII i XIX wiek).
- Mała i duża historia w literaturze dokumentu osobistego i korespondencji Heleny z Przeździeckich Radziwiłłowej z Nieborowa i jej rodziny. Edycja i opracowanie. Realizowany w ramach „Pracowni Rękopisów i Ineditów z lat 1700–1850”.
- Projekt „Szkoła rycerska” (edycja i opracowanie części źródeł) realizowany w ramach prowadzonej przeze mnie „Pracowni Rękopisów i Ineditów z lat 1700–1850” przez grupę badawczą złożoną ze studentów, doktorantów i pracowników Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego pod moją opieką naukową (oraz współpracy dr Agaty Wdowik) poświęcony dziejom Szkoły Rycerskiej. W ramach projektu wydane zostały dwie publikacje, współautorami, których są studenci i doktoranci kierunku filologia polska (są autorami rozdziałów w monografii poświęconej Korpusowi Kadetów); *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej* (2016), t. I (red. Elżbieta Wichrowska), *Kajety Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej* (2019), t. II (red. Elżbieta Wichrowska oraz Agata Wdowik).
- Szkic, rysunek, szkicownik jako dokument autobiograficzny (XVIII i XIX wiek).

Paweł Zając

- Kontynuacja prac w ramach serii „Acta Nuntiaturae Polonae” nad nuncjaturą Giovanniego Andrei Archettiego (1776–1784). Do druku został oddany tom drugi, obejmujący drugą połowę 1776 roku, rozpoczęte zostały prace nad przygotowaniem tomu trzeciego, który obejmie prawdopodobnie pierwszą połowę 1777.

Zofia Zielińska

- Edycja polskiej wersji *Korespondencji Stanisława Augusta z Katarzyną II i jej najbliższymi współpracownikami* (1764–1796), dwutomowa edycja

przewidziana na przełom 2020/2021 r. w Wydawnictwie Łazienki Królewskie.

Michał Zwierzykowski

- Edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych poprzedzających Sejm Niemy — 1716–1717.
- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej: Akta sejmikowe Wielkopolski właściwej. Lata 1764–1793.
- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej obejmującej akta sejmikowe województwa bełskiego (w tym również tom obejmujący akta osiemnastowieczne) — wspólnie z Robertem Kołodziejem.
- Reprezentacja sejmowa województwa poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1763.
- Wiadomości z Poznania i Wielkopolski w „Kurierze Polskim” z lat 1729–1760.

Prowadzone projekty badawcze dotyczące XVIII wieku

Dorota Dukwicz

- NCN OPUS „Między Petersburgiem a Berlinem. Rzeczpospolita w świetle stosunków prusko-rosyjskich w dobie konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru”.

Witold Filipczak

- Grant NPRH (1aH 15 0046 83) na temat: „Edycja źródłowa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793” oraz druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego z lat 1668–1695* kierowany przez Prof. UAM dr. hab. Michała Zwierzykowskiego.

Grzegorz Głabisz

- Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Robertem Kołodziejem, Dariuszem Rolnikiem i Michałem Zwierzykowskim. W ramach projektu NPRH 1aH 15004683 (grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Prace nad krytyczną edycją diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją — w zespole z Michałem

Zwierzyski, Adamem Perłakowskim, Karolem Kościelniakiem. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86 grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzyski).

Teresa Kostkiewiczowa

- Grant NPRH — kierownik grantu: Słownik krytyki literackiej 1764–1918, t. 2: hasła osobowe.

Jolanta Kowal

- Udział (w charakterze wykonawcy) w grantie pt. *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918* (cz. 2. Hasła osobowe). Grant NPRH nr 11H 17 0213 85/2018. Kierownik grantu: prof. dr hab. Teresa Kostkiewiczowa (Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza). Okres realizacji: lata 2018–2022.

Walentyna Łoś

- *Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej* — krytyczne opracowanie *Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego* oraz map województw koronnych Karola Pertheesa. Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, moduł Dziedzictwo, nr 11H 18012287. Wykonuję pracę nad krytycznym wydaniem *Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego*.

Joanna Orzeł

- 2016–2019 projekt badawczy „Społeczne i kulturowe uwarunkowania edukacji w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku”, prowadzony przez Polskie Towarzystwo Historyczne, finansowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” nr 2bH 15 0122 83 (członek zespołu badawczego).

Bożena Popiołek

- „Dobrodziejki i klienci. Specyfika klientelizmu kobiecego i relacji klientalnych w czasach saskich”, grant Narodowego Centrum Nauki UMO nr 2015/19/B/HS3/01797, realizowany w latach 2016–2020.

Kazimierz Puchowski

- Kierownik Grantu: NPRH, 2bH 15 0122 83, wnioskodawca Polskie

Towarzystwo Historyczne: „Społeczne i kulturowe uwarunkowania edukacji w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku”.

Dariusz Rolnik

- 2015–2018. Opus NCN 2014/15/B/HS3/00227. Adam Chmara (1721–1805) — ostatni wojewoda miński w świecie polityki czasów stanisławowskich i jego archiwum. Kierownik. Jednostka wykonująca: IH UŚI. Projekt złożony do rozliczenia II 2019. Biografia oddana do wydawnictwa (ss. 390).
- 2015–2020. NPHR (1aH 15 0046 83) Edycja źródłowa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793. Wykonawca. Jednostka wykonująca: IH UAM w Poznaniu. Kierownik Michał Zwierzykowski.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Projekt „XVIII amžiaus studijos-6” [Eighteenth-Century Studies-6]. Instytucja finansująca: Research Council of Lithuania (No S-LIP-19-76).

Angela Sołtys

- Udział w pracach nad realizacją grantu „Dworzanin polski na dworze Jagiellonów i królów elekcyjnych. Pozycja, system wartości, wzorzec osobowy”, grant NPRH nr 2018/29/B/HS3/00907 (kierownik projektu: dr hab. Bożena Czwojdrak).

Asta Vaškelienė

- Kierowanie projektem pt. „Lietuvos pijorų provincijos mokymo nuostatai *Methodus docendi* (1762) — šaltinio vertimas, tyrimas ir publikavimas” [„Teaching Regulations for the Lithuanian Province of Piarists *Methodus docendi* (1762) — Translation, Analysis and Publication of the Source Text”]; grant Litewskiej Rady Naukowej (nr LIP-083/2016).

Agata Wdowik

- *Kulturowa historia wody na przełomie XVIII i XIX wieku. Kwerenda w Austrii (Wiedeń oraz Baden)*. Miniatura 3, Narodowe Centrum Nauki.

Stanisław Witecki

- „Rytmy życia. Codziennosc plebanów wiejskich parafii Rzeczypospolitej Obojga Narodów w epoce oświecenia”, finansowany przez

Narodowe Centrum Nauki w ramach projektu PRELUDIUM, (nr 2018/31/N/HS3/02079).

Michał Zwierzykowski

- Prace nad przygotowaniem do druku akt sejmikowych z terenu województwa bełskiego, za lata 1572–1772 (z wykorzystaniem materiału zebranego przez Wojciecha Hejnosza) — w zespole z Robertem Kołodziejem i Andrzejem Kamińskim. W ramach projektu NPRH 31H 17 0445 8, na lata 2018–2022 (grant realizowany na UW, kierownik Robert Kołodziej).
- Prace nad przygotowaniem edycji akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Grzegorzem Glabiszem, Robertem Kołodziejem i Dariuszem Rolnikiem. W ramach projektu NPRH 1aH 15 0046 83 na lata 2015–2020 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Prace nad realizacją projektu „Krytyczna edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją; druk tomu „Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1633–1668” — w zespole z: A. Perłakowskim, M. Śapoką, K. Kościelniakiem, G. Glabiszem, R. Kołodziejem i I. Kraszewskim. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86, na lata 2018–2023 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

- *Aleksandra z Lubomirskich Potocka w kulturze i życiu politycznym w końcu XVIII i na początku XIX wieku* (Edyta Bętkowska, promotor: Elżbieta Wichrowska wraz z Jarosławem Czubytem)
- *August von Kotzebue w Polsce. Problemy recepcji* (Nina Gruber, promotor: Elżbieta Wichrowska)
- *Das literarische und musikalische Selbstbild von Fanny Hensel, geb. Mendelssohn / Literacki i muzyczny autoportret Fanny Hensel, de domo Mendelssohn* (Claudia Schwierczinski, promotor: Renata Dampc-Jarosz)
- *Dzienniki generatołowej Heleny z Wolskich Krukowieckiej w perspektywie diarystyki kobiecej epoki* (Emilia Kolinko, promotor: Elżbieta Wichrowska; praca obroniona w 2019 r.)

- *Edukacja prawnicza w jezuickich kolegiach szlacheckich Rzeczypospolitej Obojga Narodów* (Bartłomiej Sobieraj, promotor: Kazimierz Puchowski)
- *Elita polityczna województwa poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732* (Ewa Tacka, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Epitalamia okresu Oświecenia. Edycja krytyczna ze wstępem* (Adam Dobrowolski, promotor: Krystyna Maksimowicz)
- *Funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w opinii szlachty wielkopolskiej w latach 1696–1763* (Edyta Wełniak, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Kolorowe reprodukcje malowideł antycznych z pracowni rzymskich (około 1770–1800) i ich rola w szerzeniu „dobrego smaku”* (Mikołaj Baliszewski, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa)
- *Koncepcja wychowania religijnego w wybranych utworach literackich Stanisława Konarskiego wobec tradycji edukacyjnych i piśmienniczych polskich pijarów* (Katarzyna Kossowska, promotor: Tomasz Chachulski)
- *Konfederacja radomska — dyktat rosyjski czy ruch szlachecki?* (Rozalia Kosińska, promotorzy: Wojciech Kriegseisen, Dorota Dukwicz)
- *Korneccy: rodzina artystów i jej działalność w Małopolsce od połowy XVIII do połowy XIX wieku* (Paulina Kluz, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- *Książę Konstanty Czartoryski — próba monografii* (Marcin Dąbrowski, promotor: Elżbieta Wichrowska)
- *Księstwo Siewierskie w drugiej połowie XVIII wieku: studium funkcjonowania małego organizmu politycznego pod władzą biskupów krakowskich* (Mateusz Siembab, promotor: Dariusz Rolnik; praca obroniona w 2019 r.)
- *Literackie i publicystyczne echa zjawiska mesmeryzmu na Litwie w pierwszym trzydziestoleciu XIX wieku* (Anna Szmuc, promotor: Jolanta Kowal)
- *Mezaliany w literaturze polskiego oświecenia* (Dominika Dźwiniel, promotor: Danuta Kowalewska, praca obroniona 2019 r.)
- *Między konwencją a uczuciem. Listy jako świadectwo życia rodzinnego Radziwiłłów (XVIII–pocz. XIX wieku)* (Klaudia Łachacz, promotor: Elżbieta Wichrowska)
- *Monografia twórczości Ignacego Szydlowskiego* (Paulina Podolska, promotor: Jolanta Kowal)
- *Narracje kulinarne jako teksty staropolskiej kultury* (Joachim Snoch, promotor: Elżbieta Wichrowska)
- *Organizacja latyfundium Elżbiety z Lubomirskich Sieniatwskiej* (Kinga Sajdak, promotor: Bożena Popiołek)

- *Ostatnia flotylla. Eskadra kaperska Augusta II Wettina w latach 1700–1701 — organizacja, działalność, tło polityczne* (Krzysztof Kuczyński, promotor: Urszula Kosińska)
- *Oświeceniowa poezja funeralna. Edycja krytyczna ze wstępem* (Katarzyna Zmuda-Trzebiatowska, promotor: Krystyna Maksimowicz)
- *Poezja imieninowa okresu Oświecenia* (Aleksandra Gierczak, promotor: Krystyna Maksimowicz)
- *Polityka sejmiku województw wielkopolskich wobec miast i mieszczaństwa w latach 1572–1793* (Kamila Bulińska, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Portrety Polek z podróży po Italii w drugiej połowie XVIII wieku* (Katarzyna Jagiełło-Jakubaszek, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa)
- *Proza podróżnicza Lucji z księząt Giedroyciów Rautenstrauchowej* (Magdalena Abramczyk, promotor: Tomasz Chachulski)
- *Rola i funkcje podręcznika w edukacji szkolnej czasów stanisławowskich na terenach Rzeczypospolitej* (Agnieszka Baran, promotor: Elżbieta Wichrowska)
- *Rola Piotrkowa w życiu sądowym i parlamentarnym Rzeczypospolitej szlacheckiej (od 1578 roku)* (Agnieszka Mrozińska, promotor: Witold Filipczak)
- *Samorząd sejmikowy województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1733–1763* (Tomasz Kościński, promotor: Michał Zwierzykowski; praca obroniona w 2019 r.)
- *Sejm 1776 r. Domknięcie reformy ustroju Rzeczypospolitej po I rozbiorze* (Piotr Skowroński, promotorzy: Richard Butterwick-Pawlikowski, Dorota Dukwicz)
- *Sejmiki województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793* (Grzegorz Głabisz, promotor: Michał Zwierzykowski; praca obroniona w 2019 r.)
- *Sen i marzenie senne w poezji polskiej przełomu XVIII i XIX wieku (z perspektywy nauki Oświecenia)* (Ewelina Krzykała, promotor: Artur Timofiejew)
- *„Szlachetna namiętność”. Tematyka orientalna w twórczości Jana Potockiego* (Anna Kupiszewska, promotor: Jolanta Kowal)
- *Środa. Dzieje wielkopolskiego miasta królewskiego i sejmikowego w osiemnastym stuleciu* (Wojciech Lis, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Teofila Sapieżyna — biografia* (Angelika Blinda, promotor: Dariusz Rolnik)
- *Tomasz Olizarowski epistolograf i Krzemieńczyanin* (Kamila Supeł, promotor: Elżbieta Wichrowska)
- *„Zbiór mniejszy poezji polskich drobniejszych” Józefa Epifaniego Minasowi-*

- cza. *Edycja krytyczna* (Agnieszka Lis-Listwon, promotor: Tomasz Chachulski)
- *Życie codzienne w Pleszewie w drugiej połowie XVIII wieku* (Artur Makowski, promotor: Michał Zwierzykowski; praca obroniona w 2019 r.).

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI

Jak badać Oświecenie? / How to Study the Enlightenment? / Comment étudier les Lumières?

Warszawa, 4–5 czerwca 2019 r.

W dniach 4–5 czerwca 2019 roku na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się międzynarodowa konferencja metodologiczna zatytułowana: „Jak badać Oświecenie? How to Study the Enlightenment? Comment étudier les Lumières?”. Udział wzięli badacze Oświecenia z dziewięciu państw europejskich: Słowenii, Norwegii, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Czech, Hiszpanii oraz Polski. Organizatorem konferencji była Pracownia Rękopisów i Ineditów z lat 1700–1850 działająca przy Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Komitety naukowe konferencji zgodzili się współtworzyć: Prof. Dimitris Apostolopoulos (Grecja, Association d'Étude des Lumières en Grece), Prof. Michel Delon (Francja, Université Paris Sorbonne), Prof. Catriona Seth (Wielka Brytania, University of Oxford) Prof. Rolando Minuti (Włochy, University of Florence), Dr Nicolas Maslowski (Francja/Polska, Centre de Civilisation Française/Uniwersytet Warszawski), Prof. Marek Dębowski (Polska, Uniwersytet Jagielloński), Prof. Anna Grześkowiak-Krwawicz (Polska Akademia Nauk), Prof. Małgorzata Karpińska (Polska, Uniwersytet Warszawski), Prof. Andrzej Pieńkos (Polska, Uniwersytet Warszawski) Prof. Zofia Rejman (Polska, Uniwersytet Warszawski).

Konferencja została otwarta przez Dziekana Wydziału Polonistyki UW Prof. dr. hab. Wojciecha Dudzika, Dyrektora Instytutu Polonistyki Stosowanej WP UW Prof. Grzegorza Bąbiaka, a także przez Dr. Nicolas Maslowskiego, dyrektora Centre de civilisation française et d'études francophones de l'Université de Varsovie (Ośrodek Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich).

Obrady przeprowadzone zostały w sześciu panelach. Konferencję otworzyły wystąpienia Prof. Elżbiety Wichrowskiej z Uniwersytetu Warszawskiego (*Czy edytorstwo oświeceniowe jest jeszcze potrzebne?*), Prof. Teresy Kostkiewiczowej z IBL PAN/UKSW (*Badania nad oświece-*

niem w Polsce: przeszłość i perspektywy) oraz Prof. Marka Dębowskiego z Uniwersytetu Jagiellońskiego (*Stulecie badań nad teatrem osiemnastowiecznym. Kilka uwag*).

Drugą sekcję tworzyły referaty: Prof. Catriony Seth z Uniwersytetu Oksfordzkiego (*Recovering women's voices*), Prof. Jarosława Pluciennika z Uniwersytetu Łódzkiego (*From Habermas to Pinker. The defence of The Enlightenment values*) oraz Dr Agaty Wdowik z Uniwersytetu Warszawskiego (*Intellectual history of the Enlightenment. The aquatic studies example*).

Kolejną grupę stanowiły wystąpienia: Dr. hab. Tomasza Wiślicza z Instytutu Historii im. T. Manteuffla Polskiej Akademii Nauk (*Religious change in the Polish lands 1773–1822: Key research issues*) oraz Dr. Dmitriego Timofeyeva z Czeskiej Akademii Nauki (*The study of eighteenth-century Bohemian prints and manuscripts*).

Czwarty panel tworzyły referaty: Prof. François Rosseta z Uniwersytetu Lozańskiego (*O badaniu kultury literackiej*), Prof. Marcina Cieńskiego z Uniwersytetu Wrocławskiego (*Jak badać emocje w (polskim) Oświeceniu?*) oraz Prof. Jesús Astugarragi z Uniwersytetu w Saragossie (*Une histoire des Lumières sans l'Économie Politique? Le cas de l'Espagne*).

Panel zamykający konferencję dopełniały wystąpienia: Prof. Merethe Roos z Uniwersytetu Południowo-Wschodniej Norwegii (*How to study the Enlightenment with speech-act theory. Balthasar Münster's authorship as an example*), Dr Angeliki Dreyer z Bawarskiej Akademii Nauk (*Not a question of style? — Catholic Enlightenment and its reflection in the visual culture of baroque ceiling painting in Southern Germany*) oraz Dr Nevy Makuc ze Słoweńskiej Akademii Nauki i Sztuki (*Challenges facing research on collective identities of frontier areas in the light of contemporaneous Enlightenment historiography*).

Komitet Organizacyjny: Prof. dr hab. Elżbieta Wichrowska, Dr Agata Wdowik, Mgr Edyta Pętkowska-Grabowska.

[Agata Wdowik]

Miasto się bawi. Od średniowiecza do 1848 roku

Praga, październik 2019 r.

Konferencja zorganizowana w październiku 2019 r. w Pradze zgromadziła 31 referentów z Czech, Austrii, Niemiec, Węgier i Polski. Obrady odbywały się w gmachu Czeskiej Akademii Nauk, a tematem wiodącym było: „Miasto się bawi. Od średniowiecza do 1848 roku”. Tom konferencyjny w serii „Documenta Pragensia”, który ukaże się w wydawnictwie „Scriptorium”, będzie zawierał szeroki wachlarz artykułów:

formy zabawy szlachty polskiej, ale także regulacje w trakcie żałoby na dworze panującego w XVII–XVIII wieku, komentarze podróży, rozrywki mieszkańców Wiednia, Warszawy, Pragi, twierdzy Ołomuniec, za bramami getta, mniejszości religijnych, życie codzienne studentów uniwersytetu w Jenie w XVIII w. To tylko przykładowe tematy niezwykle inspirującej konferencji.

[Włodzimierz Zientara]

***Najjaśniejsza gwiazda na wileńskim firmamencie —
ksiądz rektor Marcin Poczubuta-Odlanicki***
Wilno, 5–6 grudnia 2018 r.

Międzynarodowa Konferencja Naukowa poświęcona 290. rocznicy urodzin ks. Marcina Poczubuta-Odlanickiego. [<https://www.zurnalai.vu.lt/slavistica-vilnensis/article/view/15025>]

[Regina Jakubėnas]

Oświecenie nieoświecone: Poza normą i modą
Warszawa, 27–28 listopada 2019 r.

W dniach 27–28 listopada 2019 r. w sali im. Adama Mickiewicza w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk odbyła się trzecia konferencja z cyklu „Oświecenie nieoświecone” zatytułowana *Poza normą i modą* współorganizowana przez Pracownię Literatury Oświecenia IBL PAN, Instytut Literaturoznawstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego. Patronat nad nią objęły Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie wraz z Polskim Towarzystwem Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Zebrali się na niej przedstawiciele różnych dyscyplin z Polski i z zagranicy, by wspólnie przyglądać się rozmaitym zjawiskom istniejącym poza głównym nurtem kultury, sztuki i obyczaju w XVIII i początkach XIX wieku.

Pierwszy dzień obrad rozpoczął się referatem prof. Jarosława Dumanowskiego „*Prezerwatywy zdrowia ten wiersz ci opowie*”. *Dietetyka humoralna w Polsce XVIII wieku*. Następnie referaty wygłosili: dr Maria Janoszka, *Od dziwności Europy Wschodniej do niezwykłych schorzeń, czyli oblicza inności w „Pamiętnikach” doktora Józefa Franka*; prof. Ewa Danowska, *Medycyna wówczas nowoczesna. „Dziennik zdrowia dla wszystkich stanów” (1801–1802)*; prof. Agnieszka Jakuboszczak, *O łysinie, spiekłej krwi i ulu. Zainteresowanie żywym i martwym ciałem w XVIII wieku*; prof. Bożena Popiołek, *Rzeszowski dwór Joanny de Stein i Jerzego Ignacego Lubomirskiego, chorążego*

wielkiego koronnego — na pograniczu epok i mód; dr Urszula Kicińska, *Funkcjonowanie majątków szlacheckich w świetle instrukcji gospodarczych pozostawionych przez wdowy-właścicielki*; prof. Dariusz Rolnik, *Obraz „wsi” czasów stanisławowskich (1764–1795). Między idea a pragmatyzmem*; dr Bernadetta Manyś, *Zasady i normy zachowania uczniów i towarzyszy wileńskich w świetle statutów cechowych z XVIII wieku*; dr Paweł Pluta, *Czy Józef Maksymilian Ossoliński był botanikiem?*; prof. Filip Wolański, *Świt oświecenia czy zmierzch baroku — jezuickie kaznodziejstwo Kacpra Balsama*; dr Agnieszka Staby, *Oświeceniowy zmierzch pompa funebris?*; dr Walentyna Łoś, *Między tradycją a racjonalizacją — postawa wyższego kleru unickiego wobec zjawiska nowych ikon cudownych*.

Drugiego dnia obrad referaty wygłosili: prof. Adam Kucharski, *Prasa drugiego obiegu — informacje z pierwszej ręki. Gazety pisane polskiego oświecenia*; prof. Danuta Kowalewska, *„Twój gust nie jest moim”*. *Postacie i tematy niemodne w oświeceniu*; dr Michał Bajer, *Porażki Osińskiego. Poza normą „społecznego ja” pisarza późnego oświecenia*; pani Gabriela Juranek, *Polonezka, bankructwo, arszenik. Przemilczana historia robe à la polonaise (1772–1785)*; Agata Ročko, *Literackie obrazy oświeceniowej galantomanii*; dr Magdalena Ślusarska, *Książeczki jubileuszowe jako gatunek w formie kolekcji i ich tekstowe realizacje w XVIII stuleciu*; prof. Magdalena Górka, *Niekanoniczne fascynacje Egiptem polskich oświeconych*; prof. Zofia Rejman i pani Małgorzata Nesteruk, *Pisanie Wolterem. O Mickiewiczowskich przekładach powiastek dydaktycznych*; dr Regina Jakubenąs, *„I podobny jest Paryż do Sodomy i Gomory, niż do Aten i inszych miast mądrych greckich, egipskich i włoskich” — ludzie Oświecenia w listach z Paryża* ks. Remigiusza Kossakowskiego.

Konferencja dała okazję do wielu dyskusji podczas obrad i rozmów w kularach poświęconych zjawiskom znajdującym się poza głównym nurtem kultury i obyczajowości XVIII i początków XIX wieku. Pokłosem będzie zbierająca poszerzone wersje referatów książka.

[Klara Leszczyńska-Skowron]

***Przybylski i inni. O roli Krakowa i regionu
w kulturze epoki oświecenia***
Kraków, 30–31 maja 2019 r.

W dniach 30 i 31 maja 2019 r. odbyło się na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego czwarte, ostatnie już spotkanie w ramach cyklu konferencji *Przybylski i inni. O roli Krakowa i regionu w kulturze epoki oświecenia*. Przedstawiono następujące referaty: 1) Aleksandra Norkowska, *Kraków w poezji oświeceniowej*; 2) Magdalena Ślusarska, *Aktualizacja wyobrażeń*

nia „prawdziwego bohaterstwa” w świetle mowy Jacka Przybylskiego z okazji rocznicy wiktorii wiedeńskiej; 3) Krystyna Maksimowicz, *Badania nad Przybylskim w ośrodku warszawskim*; 4) Agata Seweryn, *Krakowiacy i Górale, Krakowiacy i Cyganie: literacko-muzyczne transformacje*; 5) Klaudia Socha, *Sztuka drukarska Krakowa w wieku XVIII*; 6) Bogusław Dopart, *W kręgu zjawisk pre-romantyzmu krakowskiego*; 7) Jacek Wójcicki, *Filolog na pokucie — o „Siedmiu psalmach...” w tłumaczeniu Jacka Idziego Przybylskiego (1793)*; 8) Artur Timofiejew, *Przybylski, czyli Pope. W kręgu krytycznoliterackich inspiracji tłumacza „Iliady” z 1814 roku*; 9) Jolanta Kowal, *Car Aleksander I i Kraków w roku 1814. Wokół wierszy pochwalnych Jacka Idziego Przybylskiego i Kazimierza Nowakiewicza*. Dyskusja dotyczyła zaprezentowanych podczas tego spotkania referatów oraz zagadnień mieszczących się w tematyce całego cyklu.

[Roman Dąbrowski]

Sobiescy i Radziwiłłowie. Strażnicy wizerunku maryjnego Nieborów, 29 września 2019 r.

W dniu 29 września 2019 r. Muzeum w Arkadii i Nieborowie zorganizowało we współpracy z Fundacją Trzy Trąby konferencję towarzyszącą wystawie „Sobiescy i Radziwiłłowie. Strażnicy wizerunku maryjnego”. W trakcie jednodniowego spotkania, o podobnym tytule co wystawa, zostały zaprezentowane referaty polskich historyków, historyków literatury i sztuki z ośrodków naukowych z Krakowa, Opola, Poznania, Warszawy i Wrocławia oraz badaczy białoruskich z Mińska.

Spotkanie podzielone było na cztery części. Pierwsza poświęcona była początkom kultu loretańskiego w kręgu rodziny Sobieskich i Radziwiłłów, podczas której swoje referaty wygłosiły: dr Małgorzata Ewa Kowalczyk (*Nic droższego nad Święty Domek Najświętszej Matki wiem nie ma...*. *Polskie podróże do Loreto w XVI–XVIII w.*), mgr Monika Antczak, kustosz Muzeum w Nieborowie i Arkadii wraz z Panem Maciejem Radziwiłłem, prezesem Fundacji Trzy Trąby (*Peregrynacje wizerunku maryjnego. Spod Wiednia do Nieświeża*), doc. dr Anastazja Skiepan (*Kaplica w Nieświeżu: funkcjonowanie i uposażenie*) oraz dr Elżbieta Bogaczewicz-Biernacka (*Trzy wizerunki maryjne w świetle nieinwazyjnych badań konserwatorskich*). Kolejny panel pt. Radziwiłłowie w kręgu wielkiej polityki składał się z trzech tematów. Wystąpili w nim: dr Aleksandra Ziober (*Rywalizacja Radziwiłłów i Sapiehów o wpływy w Wielkim Księstwie Litewskim w czasie bezkrólestwa po śmierci Zygmunta III Wazy*), dr hab. Mariusz Sawicki prof. UO (*Radziwiłłowie w partii francuskiej w dobie elekcji w Rzeczypospolitej w II połowie XVII wieku*) oraz prof. Andrei Macuk (*Wybory*

Radziwiłłów postami na sejmy Rzeczypospolitej za panowanie Augusta III). Trzeci panel poświęcony został szeroko pojętemu zjawisku religijności w kręgu rodziny Radziwiłłów. W czasie tej części wyniki swoich badań zaprezentowali: dr Urszula Kicińska (*Pobożność indywidualna i działalność kolatorska kobiet z rodu Radziwiłłów w XVII i XVIII w.*), prof. dr hab. Barbara Judkowiak (*Twórczość religijna Franciszki Urszuli z Wiśniowieckich Radziwiłłowej*), mgr Aleksandra A. Duda (*„Jesteśmy tak wychowani, że czekamy kresu i woli Boga z poddaniem należnym”. Postulat teodycei w życiu rodzinnym i społecznym księstwa Ferdynanda i Pelagii Radziwiłłów*) oraz dr Jarosław Durka (*Problematyka konfesyjna w działalności społecznej Janusza i Anny Radziwiłłów*). Ostatni panel zamykający obrady nosił tytuł „Splendory rodzinne”. Udział w nim wzięli dr Agnieszka Anna Słaby (*W kręgu radziwiłłowskich funeraliów na przestrzeni XVIII wieku*), dr hab. Irena Bieńkowska (*Muzyka jako narzędzie budowania splendoru rodu radziwiłłowskiego*), prof. dr hab. Tadeusz Bernatowicz (*Wizyta króla Stanisława Augusta w królewskim Nieświeżu*) i dr Bernadetta Manyś (*„Najłaskawszy opiekun”? „Najosobliwszy dobrodziej”? Czy jednak „sercem najukochańszy brat”? Wizerunek Karola Stanisława „Panie Kochanku” w korespondencji przyrodniczych siostr*). Każdy z paneli kończył się dyskusją, która — w przekonaniu piszącego te słowa — była nader żywiołowa i prowadziła do wymiany interesujących spostrzeżeń na temat prezentowanych prac. W przerwie konferencyjnej zorganizowane zostało oglądanie ekspozycji, po której przewodnikiem był Pan Maciej Radziwiłł. Spotkanie zakończyło się podsumowaniem oraz uroczystą kolacją. Obecnie trwają prace nad publikacją będącą owocem tego spotkania, która wedle przewidywań ukaże się w czerwcu br.

[Jarosław Pietrzak]

The Irish to the Rescue Dublin, 30 kwietnia 2019 r.

W dniu 30 kwietnia 2019 roku odbyło się seminarium „The Irish to the Rescue” z okazji okazji 300. rocznicy ucieczki polskiej księżniczki Marii Klementyny Sobieskiej z niewoli w Innsbrucku. Podczas seminarium, zorganizowanego w Europe House w Dublinie, historycy z Polski, Anglii i Irlandii przedstawili różne perspektywy na temat tej samej akcji ratunkowej, jak i księżniczki Marii Klementyny oraz jej epoki.

Seminarium rozpoczęło się wprowadzeniem autorstwa prof. Marian Lyons z National University of Ireland Maynooth. Kolejno swoje wystąpienia zaprezentowali: Dr Eamonn Ó Ciardha z Ulster University (*Irish Jacobites in early modern Europe: exile, adjustment and experience, 1691–1745*),

dr Jarosław Pietrzak z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (*The Sobieski: Polish royal family in the history of Europe*), dr Richard Maher z Rathmines College/Trinity College w Dublinie (*The Rescue & Escape of Princess Maria Clementina Sobieska*), dr Estelle Gittins z Trinity College w Dublinie (*Princess Clementina's Marriage Certificate and other Jacobite „Relics” in the Library of Trinity College Dublin*), prof. Edward Corp z Université Toulouse (*Clementina Sobieska at the Jacobite Court: a Catholic Queen confronted by her husband's Protestant favourites*), Dr Declan Downey z University College of Dublin (*The Habsburg-Hanoverian Alliance and its perspective on the Stuart-Sobieska match*) oraz dr Aneta Markuszevska z Uniwersytetu Warszawskiego (*Political allusions in musical compositions dedicated to James III Stuart and Maria Clementina Sobieska in 1719 Rome. Followed by questions from the audience*). Wydarzenie zostało uświetnione obecnością prezydenta Republiki Irlandii Michaela D. Higginsa oraz ambasadora Republiki Francji w Dublinie JE Stéphane Crouzat.

[Jarosław Pietrzak]

Wielokulturowość i wieloetniczność w Rzeczypospolitej XV–XVIII w.

Wrocław, 5 grudnia 2019 r.

Wielokulturowość i wieloetniczność w Rzeczypospolitej XV–XVIII w. dyskusja o epoce nowożytnej w państwie polsko-litewskim. IH UW. Wrocław, 5 grudnia 2019 r.

[Dariusz Rolnik]

Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku.

Ród Wspólnota. Frakcja

Wilno, 5–6 grudnia 2019 r.

5–6 grudnia 2019 r. w Wilnie odbyła się osiemnasta konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego *Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku:ród, frakcja, wspólnota*, organizowana przez Instytut Historii Litwy (Wilno). Partnerami konferencji były Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Księżąt Litewskich (Wilno) oraz Uniwersytet Witolda Wielkiego (Kowno). W konferencji wzięli udział badacze historii, wychowania, literatury, sztuki z Litwy, Polski i Białorusi. Wygłoszono następujące referaty: Kazimierz Puchowski, *Konceptualizacja szlachectwa w szkołach Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII wieku*; Janina Kamińska, *Wspólnota profesorów Szkoły Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego*;

Ewa Kula, *Źródła do badań nad zbiorowością nauczycieli Komisji Edukacji Narodowej w zbiorach rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego*, Karolis Tumelis, *Niebezpieczne związki: stosunki nieformalne między mężczyznami i kobietami oraz ich traktowanie w litewskich sądach kościelnych w XVII–XVIII w.*; Jan Bulak, *Parafia — wspólnota wierzących. Przykład Żmudzi*; Vytautas Smilgevičius, *Aspekty demograficzne parafii rogowskiej w latach 1700–1800*; Aliaksandr Dounar, *Współdziałanie między mohylewskim magistratem a instytucjami parlamentaryzmu szlacheckiego w pierwszej połowie XVIII wieku*; Liudas Glemža, *Stosunek szlachty powiatu kowieńskiego do miasta w latach 1764–1794*; Darius Sakalauskas, *Majątek po śmierci: kilka uwag na temat praktyk darowizny mienia przez mieszczan wileńskich w XVIII wieku*; Piotr Pilarczyk, *Urzędnicy skarbowi — między formalnym a nieformalnym systemem władzy*; Gintautas Sliesoriūnas, *Transformacja ruchu tak zwanych republikantów Wielkiego Księstwa Litewskiego na przełomie 1700 i 1701 roku — od opozycji do władzy absolutnej*; Andrej Macuk, *Plany wyborcze faksji magnackich za panowania Augusta III*; Robertas Jurgaitis, *Egzulanci Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII wieku. Przypadek województwa smoleńskiego*; Arnaud Parent, *Baron Antoni-Karol de Vioménil i Konfederacja Barska*; Adam Danilczyk, *Budowa stronnictwa Stanisława Augusta w Wielkim Księstwie Litewskim (1776–1788). Zarys problemu*; Vadzim Anipiarkou, *Osobowość i kariera Szymona Kossakowskiego w latach 1790–1794*; Rugilė Pangonytė, *Możliwości kariery w otoczeniu kanclerza Wielkiego Księstwa Litewskiego Karola Stanisława Radziwiłła: przypadek biskupa żmudzkiego Józefa Michała Karpią*; Domininkas Burba, *Tematyka listów ciwnunowej wileńskiej Anny Pociejówny Tyszkiewiczowej w drugiej połowie XVIII w.*; Auksė Kaladžinskaitė, *Architekci Fontanowie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Historia klanu*. Pokłosiem konferencji będzie recenzowana publikacja książkowa.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

KONFERENCJE — ZAPOWIEDZI

Kim byli przedstawiciele Oświecenia?

Tło socjo-biograficzne wysokiego Oświecenia i oświecenia ludu
Reckahn, 15–17 października 2020 r.

W dniach 15–17 października 2020 r. zaplanowana została konferencja w Muzeum Rochowa, na zamku w Reckahn pod tytułem: „Kim byli przedstawiciele Oświecenia? Tło socjo-biograficzne wysokiego Oświecenia i oświecenia ludu”. Jest to kolejna konferencja nawiązująca do

prac i projektów prowadzonych od lat przez takich badaczy jak Iwan-Michelangelo D'Aprile, Holger Böning; Hanno Schmitt, czy Reinhart Siegert. Organizatorzy nawiązują do opracowanej siedmiotomowej bibliografii „Volksaufklärung. Biobibliographisches Handbuch” (<https://deutsche-presseforschung.net/volksaufklaerung/>), w której uwzględniono ponad 3000 autorów, stojących często w cieniu wielkich autorytetów Oświecenia. Stosunkowi tych właśnie zorientowanych na oświecenie ludu i jego praktyczną stronę, mniej znanych przedstawicieli Oświecenia do niemieckich luminarzy prądu poświęcona będzie sesja w Reckahn koło Poczdamu, w majątku filantropa. Fryderyka E. von Rochowa, autora podręcznika i założyciela miejscowej szkoły dla dzieci wiejskich. Wyniki tego cyklu konferencji ukazują się w wydawnictwie Edition Lumière w Bremie (<https://www.editionlumiere.de/>).

[Włodzimierz Zientara]

Miasta oblegane, zdobyte i okupowane. Konteksty i skutki daremnej obrony miast od średniowiecza do wieku XX

Praga, 6–7 października 2020 r.

Jak co roku, w październiku odbędzie się kolejna konferencja w Pradze, której głównym organizatorem jest Archiwum Miasta Pragi, z udziałem Instytutu Historii Czeskiej Akademii Nauk, Wydziału Studiów Humanistycznych Uniwersytetu Karola, Katedry Historii Uniwersytetu J.E. Purkyně w Ústí nad Łabą oraz Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Konferencja, na którą można zgłaszać propozycje do 15 kwietnia, odbędzie się w dniach 6–7 października 2020 r., a nosi tytuł „Miasta oblegane, zdobyte i okupowane. Konteksty i skutki daremnej obrony miast od średniowiecza do wieku XX”. Wiodącym językiem obcym jest język niemiecki, ale organizatorzy dopuszczają także zakwalifikowane referaty w języku angielskim. Inicjatorzy konferencji zachęcają do przedstawiania tematów interdyscyplinarnych. Spotykają się tam archiwiści, historycy, literaturoznawcy oraz specjaliści dziedzin pokrewnych. Wyniki publikowane są w serii „Documenta Pragensia”. Bliższe informacje można odnaleźć pod linkiem <http://www.ahmp.cz/eng/index.html?mid=55>.

[Włodzimierz Zientara]

*Searching for compromise? Interreligious dialogue, agreements,
and tolerance in 16th- to 18th-century Europe*

Warszawa, 19–20 czerwca 2020 r.

W dniach 19–20 czerwca 2020 r. w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego odbędzie się anglojęzyczna konferencja naukowa „Searching for compromise? Interreligious dialogue, agreements, and tolerance in 16th- to 18th-century Europe”. Konferencja poświęcona będzie problemom międzywyznaniowego dialogu i irenizmu, a także próbom porozumienia pomiędzy przedstawicielami różnych odłamów chrześcijaństwa w nowożytnej Europie. Jako zaproszeni wykładowcy wystąpią wybitni międzynarodowi badacze, m.in. profesorowie Bertrand van Ruymbeke z Paryża, Alexander Schunka z Berlina i Bruce Gordon z Yale w Stanach Zjednoczonych. Inicjatorami konferencji są dr Kazimierz Bem oraz dr hab. Maciej Ptaszyński.

Szlacheckie dwory kobiece w XVI–XVIII wieku

Warszawa, 25–26 maja 2020 r.

25–26 maja 2020 r. — „Szlacheckie dwory kobiece w XVI–XVIII wieku” organizowana przez Muzeum Pałac Króla Jana III w Wilanowie we współpracy z Instytutem Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego.

[Jarosław Pietrzak, Bożena Popiołek]

W kręgu rodziny dawnej.

Rytm życia — rytmy codzienności: Śmierć

Kraków, 21–22 października 2020 r.

W kręgu rodziny dawnej. Rytm życia — rytmy codzienności: Śmierć, październik 2020 r., organizator Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

[Bożena Popiołek]

Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku.
Mężczyźni i kobiety: status, relacje, wizerunki
Międzynarodowa konferencja naukowa
Wilno, 3–4 grudnia 2020 r.

3–4 grudnia 2020 r. w Wilnie odbędzie się dziewiętnasta konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego *Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku. Mężczyźni i kobiety: status, relacje, wizerunki*, organizowana przez Instytut Historii Litwy (Wilno). Celem konferencji jest omówienie następujących zagadnień: teoretyczne i metodologiczne aspekty badań nad płcią; status prawny, materialny i społeczny kobiet w XVIII wieku w Wielkim Księstwie Litewskim i Rzeczypospolitej Obojga Narodów; role społeczne mężczyzn i kobiet oraz ich konstruowanie; codzienność mężczyzn i kobiet; relacje rodzinne i społeczne; przejawy męskości i kobiecości; wizerunki kobiet i mężczyzn w literaturze i sztuce; kobieta pisząca i tworząca: kobieca autonarracja i jej badanie; początki emancypacji kobiet: otwarcie (się) sfery publicznej dla kobiety.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

